

نوگره سهلمان

Nugireseلمان

سوپاس و پیزانین

سوپاسی وهزارهتی شههیدان و نهفالكراوهكانی حكومهتی ههریمی كوردستان دهكهن، بۆ گرتنه ئهستوی لهچاپدانی شه ژمارهیهی رۆژنامهی نوگرهسهلمان، نمونهیان رۆبیت.

ستاق نوگرهسهلمان

بلاوكرارهیهکی سالانهی تاییهت به یادی كارهساتی ههلهبجه و نهفقال، ریکخراوی چاودیری کوردوساید / نووسینگهی باشووری کوردستان دهریدهكات ژماره (٦) ٢٠١٢/٣/١٦

چاودیری کوردوساید ریزلینان بۆ (٤٠) شایهتعالی که یسی ههلهبجه دهكات

له بهرانبه رگه یاندنی که یسی ههلهبجه و نهفقال به په رله مانی سوپرا

وهزارهتی شههیدان و نهفالكراوان سوپاس و پیزانینی چاودیری کوردوساید- جاك دهكات

له نامهیهکی فرمیدا وهزارهتی شههیدان و نهفالكراوهكانی ههریمی فهیلهیهكان... هتد) به كۆمهلكای نیو كوردستان سوپاس و پیزانینی خۆی بۆ ریکخراوی چاودیری کوردوساید - ناوهنده دا.

چاك دهبریه، سهبارهت به گه یاندنی له كۆتایی نامهكیدا، وهزارهتی دۆسیهیه ههلهبجه و نهفقال به په رله مانی سوپرا. له نامه فهرمیهی وهزارهتی شههیدان و نهفالكراوهكانی ههریمی كوردستان، ههروهها سوپاسی ریکخراوی كه ئاراستهی ریکخراوی چاودیری كوردوساید - چاك كراوه و ئیمزای (صبح احمد) وهزیری شههیدانی لهسهره، وهزارهتی ناوبراو سوپاس و پیزانینی خۆی ئاراستهی ریکخراوی كوردوساید كرده، بۆ ئه وهولانهی شایانی باسه، له ماوهی رابردودا،

كه بۆ به فهرمی به جینوساید ناساندنی كارهساتهكانی ههلهبجه و نهفقال له په رله مانی سوپرا داویتی، و ئه وه ههنگاوهی به ئه ریککی نیشتمانی په رۆژ له قه له ماوه و پیوسته ههمولایه كمان پیکه وه ههولنه كمان كۆ بکهینه وه بۆ ئه و له وهلامیکیدا بۆ ریکخراوی

پرسه نیشتمانیه. هاوکات پلان و بهرنامهی بوخت بۆ دابریژین بۆ گه یشتن به م نامه بجه دارپژین، و گشت تاوانهكانی جینوسایدی گهلی كورد (کیمیابارنی ههلهبجه دا پیاوه کرانا سین.

- ١٣. محمد فرج سعید
- ١٤. نهرمین کمال جلال
- ١٥. حیدر محمد عنایهت
- ١٦. صلاحدین محمود مستهفا
- ١٧. سوویه سعید قادر
- ١٨. شعریه سعید حه مین
- ١٩. هۆشمه ند مراد
- ٢٠. عمر عنایهت
- ٢١. عبداللطیف مه ولود
- ٢٢. زه کریا ره حمان
- ٢٣. ئومید توفیق
- ٢٤. ئیسماعیل احمد حسین
- ٢٥. عبدالخالق حسن
- ٢٦. نهوشیروان حسن ریشید
- ٢٧. لقمان عبدالقادر محمد
- ٢٨. حه فرج حه شریف
- ٢٩. والی عبدالرحمن امین
- ٣٠. فاطمه حه صالح محمود
- ٣١. ستار حیدر عبدالکریم
- ٣٢. سامان صادق حه صالح
- ٣٣. محمد قادر مراد خان
- ٣٤. گه لاویژ ئاده م کریم
- ٣٥. ئه لوه ن عه لی
- ٣٦. حسن محمد فتاح
- ٣٧. عباس عبدالرزاق
- ٣٨. به هیج ریاض به هیج
- ٣٩. کۆمه له ی قوربانیا نی سه رده شت
- ٢٤. مین سالیادی تاوانی هه له بجه،
- چاودیری چاودیری کوردوساید،
- هه لده ستیت به سازدانی مه راسیمی
- ریزلینان بۆ (٤٠) شایهتعالی که یسی
- هه له بجه له دادگایی بالایی تاوانه کانی
- عیراق.
- له وه مراسیمه دا، که پریار شه مرۆ
- (٢٠١٢/٣/١٦) له هۆلی مۆنومینتی
- هه له بجه به رپوه بچیت، تیدا مه دالبای
- ریزلینان به سه ر (٤٠) شایهتعالی
- که یسی هه له بجه له دادگایی بالایی
- تاوانه کانی عیراق دابه ش ده کریت.
- ئه مه ی خواره وه ناوی شایهتعاله کانی
- که یسی هه له بجه به له دادگای بالایی
- تاوانه کانی عیراق: -
- ١. کامل عبدالقادر وه یس
- ٢. ئاراس عابد ئه کره م
- ٣. کویستان ئه کره م فه ره ج
- ٤. ئه نجام حه صالح هه ژار
- ٥. هۆشیار عمر عبدالله
- ٦. فخره دین حاجی سه لیم
- ٧. نه زیف توفیق حه مه د
- ٨. ده رون نوری حه لی
- ٩. دلیر له تیف کریم
- ١٠. رۆشنا عمر حه صالح
- ١١. حکمت فایق کریم
- ١٢. محمه د مسته فا

که چینی
مردوووه کان
ئیسنا زیندوون و
زیندوووه کانیش
مردوون
قه ده ر شه هیدیکی
تری گه رانده وه
بۆ زیان
بۆ باوه شی دایک
بۆ نیشتمان

تاوانا حه مه نووری

دهقی به یانامه‌ی ریخراوی چاودیری کوردوساید — چاک بو یادی (٢٤)مین سالیادی کیمبارانی هه‌له‌بجه

که سوکاری شه‌هیدان، خه‌لکی سه‌ریه‌ری کوردستان له‌دریژه‌ی تاوانه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌که‌کانی پژییمی به‌عس به‌رام‌بهر به‌نه‌ته‌وه‌که‌مان، له‌سه‌ریژێ ده‌قیانه شاری هه‌له‌بجه‌ی به‌جۆره‌ها چه‌کی کیمیای بۆردوومان کرد، به‌مه‌ش رقی و کینه‌ی شو‌قینینه‌ی به‌سه‌ر خه‌لکی بیتاوانی باژیره‌که‌دا خالی کرده‌وه.

ناکامه‌کانی ئه‌و تاوانه‌ نا‌مرۆقابه‌تیه‌ لای هه‌مووان ئاشکرایه، بۆیه‌ به‌پیوستی نازانین لی‌رده‌دا ئاماژه‌یان پییده‌ین.

ئه‌مۆ له‌ کاتیکیادی ئه‌و تاوانه‌ گه‌وره‌یه‌ ده‌که‌ینه‌وه، کوردستانی باشوور (مه‌له‌ندی ئه‌و تاوانه‌) ئازاده‌ و په‌گه‌زیه‌رستان و ئه‌نجامده‌رانی ئه‌و تاوانه‌ په‌وانه‌ی زبڵدانی میژو کراون، هه‌له‌بجه‌ش به‌سه‌ر به‌ریزی و دور له‌ ترس و چه‌وساندنه‌وه‌ ژبان به‌پێده‌کات و هه‌نگاو بۆ ژبانیکێ ئاسوده‌ و خوشتر ده‌نیت.

هه‌ر به‌م بۆنه‌وه‌ ئیمه‌ له‌ ریخراوی چاودیری کوردوساید — چاک، له‌کاتیکیادی ئه‌و ئازیزانه‌ ده‌که‌ینه‌وه، که‌ له‌و تاوانه‌ بی‌ وینه‌دا ژبانیان له‌ده‌ستدا، به‌لێن ده‌ده‌ین،

به‌هه‌موو توانامانه‌وه‌ شانبه‌شانی که‌سوکاره‌کانیان تیی‌کشین بۆ هه‌پانه‌دی ئه‌م داخواریانه‌: —
* تۆمه‌تبارانی که‌یسی هه‌له‌بجه‌ به‌سزای په‌وای خۆیان بگه‌ن به‌تایبه‌ت، ئه‌نجامده‌رانی، وه‌ک تاریق په‌مه‌زان و سولتان هاشم و... هتد.

* دادگایی کردنی ئه‌و کۆمپانیایانه‌ی که‌ ده‌ستیان هه‌بووه‌ له‌ فرۆشتنی چه‌کی کیمیای به‌ پژییم و ناچارکردنیان به‌ قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی مادی بۆ هه‌له‌بجه‌.
* به‌ دۆکیومینت کردنی دۆسیه‌ی هه‌له‌بجه‌.

* به‌جینۆساید ناساندنی تاوانی هه‌له‌بجه‌ له‌ریگه‌ی پشت به‌ستن به‌ بریاره‌کانی دادگا که‌ تایبه‌ته‌ به‌ تاوانه‌کانی کیمبارانی هه‌له‌بجه‌وه‌.
* چاره‌سه‌ری خه‌یرای بریندارانی کیمیای له‌ خه‌سته‌خانه‌کانی ده‌ره‌وه‌ی کوردستان، به‌تایبه‌تی له‌ ئه‌ورپا.

* پاکنوس کردنی لیستی ناوی شه‌هیدان و بریندارانی ئه‌و تاوانه‌ و مامه‌له‌کردنی دادپه‌روه‌رانه‌ له‌گه‌ڵ قوربانیانی کیمبارانه‌که‌.

* دروست کردنی ناوه‌ندیکی ده‌رونی (خه‌سته‌خانه‌)، کۆمه‌لایه‌تی جۆراوجۆر بۆ برینداران و خه‌لکانی شاره‌که‌.

* جی‌ به‌جی کردنی بریاره‌کانی دادگا تایبه‌ت به‌ قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زیان لیکه‌وتوانی که‌یسی هه‌له‌بجه‌.

* هه‌ول‌دان بۆ ناساندنی رۆژی (٣/١٦) وه‌ک رۆژی قه‌ده‌غه‌کردنی به‌ره‌م هه‌پان و به‌کارهه‌ینانی چه‌کی کیمیای له‌جیه‌اند.

له‌ کۆتایدا سه‌ری ریزو وه‌فا نه‌وی ده‌که‌ین بۆ شه‌هیدانی هه‌له‌بجه‌ و سه‌رجه‌م شه‌هیدانی تاوانه‌کانی کۆمه‌لگۆژی که‌له‌که‌مان.

پیکراوی چاودیری کوردوساید — چاک
٢٠١٢/٣/١٦

داوا ده‌کریت ژبانی عومه‌ری خاوه‌ر بکریته‌ فیلمیکی سینه‌مای

له‌ نامه‌یه‌کیدا بۆ وزاره‌تی کاروباری شه‌هیدان و ئه‌نفالکراوان و وزاره‌تی رۆشنبیری هه‌ریمی کوردستان، عه‌لی مه‌حمود چالاکوانی بواری جینۆساید و دامه‌زرینه‌ری ریخراوی چاودیری کوردوساید، داوا ده‌کات ژبانی عومه‌ری خاوه‌ر بکریته‌ فیلمیکی سینه‌مای و ئه‌م فیلمه‌ وێپای ئه‌وه‌ی تاوانی هه‌له‌بجه‌ به‌ زیندویی ده‌گه‌یه‌ننه‌ جیهان، هاوکات میژوی سیاسی و باری کۆمه‌لایه‌تی و رۆشنیبری و ئه‌نفالکراوانی نیشتمانه‌که‌شمان له‌ چه‌ند ده‌یه‌دا به‌ جیهان ده‌ناسینیت. ئه‌مه‌ش ده‌قی نامه‌که‌یه‌...
بۆ به‌پێزان:
وزاره‌تی کاروباری شه‌هیدان و ئه‌نفالکراوان
وزاره‌تی رۆشنبیری هه‌ریمی کوردستان
بابه‌ت: ژبانامه‌ی عومه‌ر خاوه‌ر بکریته‌ به‌ فیلمیکی سینه‌مای

بۆ ئه‌وه‌ی روحی تاوانی هه‌له‌بجه‌ و سه‌رجه‌م که‌یسه‌کانی دیکه‌ی جینۆساید زیاتر گوزارشتی لیکریته‌ و به‌شێوه‌ی کاریگه‌رتر به‌ جیهان بناسریت، پێشنیاری ئه‌وه‌ ده‌که‌م له‌ ریگای ده‌کردنی فیلمیک له‌ سه‌ر ژبانی عومه‌ر خاوه‌ر له‌ هه‌لایک بوونه‌وه‌ تا گه‌یشتن به‌و حاله‌تی بووه‌ به‌ هه‌مما‌ی گه‌لیکی قوربانیده‌ر.
ئه‌م فیلمه‌ وێپای ئه‌وه‌ی تاوانی هه‌له‌بجه‌ به‌ زیندویی ده‌گه‌یه‌ننه‌

جیهان، هاوکات میژوی سیاسی و باری کۆمه‌لایه‌تی و رۆشنبیری و ئه‌نفالکراوانی نیشتمانه‌که‌شمان له‌ چه‌ند ده‌یه‌دا به‌ جیهان ده‌ناسینیت.
عەلی مەحمود مەحمەد
وێنه‌یه‌ک بۆ:
کۆمه‌له‌ی قوربانیانی چه‌کی کیمیای هه‌له‌بجه‌
فدراسیۆنی ریخراوه‌کانی دژ به‌ جینۆساید له‌ کوردستان

ریوره‌سمیک بۆ سالیادی کاره‌ساتی هه‌له‌بجه‌ له‌ له‌نده‌ن به‌رپۆده‌ده‌جیت

له‌ سالیادی کاره‌ساتی کیمبارانکردنی شاری هه‌له‌بجه‌دا، کاتژمێر (٦)ی ئیواره‌ی رۆژی (٣/١٦) له‌ هۆلی (ترافل) گارسکوین له‌ شاری له‌نده‌ن پایته‌ختی ولاتی به‌ریتانیا ریوره‌سمیک به‌رپۆده‌ده‌جیت. له‌ بانگه‌وازیکیدا که‌ وێنه‌یه‌کی بۆ ساینی (سه‌بی) نێردراوه، به‌ناوی کۆمه‌لگای کوردیه‌وه‌ له‌ له‌نده‌ن بانگه‌وازی سه‌رجه‌م ریخراو و لایه‌ن و که‌سایه‌تی و هه‌لسپوراه‌کانی مافی مرۆقه‌ له‌ ولاته‌ به‌ گشتی و له‌ له‌نده‌ن

به‌ کۆریکی شیعری له‌ که‌رکوک یادی هه‌له‌بجه‌ ده‌کریته‌وه

بۆ به‌رزگرتنی سالیادی کاره‌ساتی هه‌له‌بجه‌، لقی که‌رکوک ریخراوی چاودیری کوردوساید - چاک، ئیواره‌ کۆریکی شیعرخوینده‌وه‌ له‌ هۆلی کۆمه‌له‌ی روناکبیری و کۆمه‌لایه‌تی که‌رکوک بۆ کۆمه‌لێک شاعیری شاره‌که‌ ساز ده‌کات. له‌و ئیواره‌ کۆره‌ شیعرییه‌دا، که‌ کاتژمێر (٣)ی پاش نیوه‌پۆی رۆژی شه‌مه‌ (٣/١٧) به‌رپۆده‌ده‌جیت، هه‌ر یه‌که‌ له‌ شاعیران (مه‌هدی زریان، له‌تیف فاتیح، سه‌ردار جاف، روزار ئه‌حمه‌د، ستار ئه‌حمه‌د، لاوه‌ زه‌نگنه‌، سه‌راب) چه‌ندین پارچه‌ شیعرخوینده‌وه‌.

کیمباران کراوان... قوربانییه‌کانی نه‌وه‌ی دووه‌م

سه‌رتوسه‌ر

ره‌نگه‌ به‌لای گه‌لیک له‌و که‌سانه‌ی که‌ ته‌نها راگۆزه‌رانه‌ ده‌رواننه‌ هه‌له‌بجه‌ و هه‌له‌بجه‌یه‌کان، کیمباران بووبیته‌ میژوو و ته‌نها له‌نیۆ په‌روای قوتابخانه‌ و په‌رتوکی میژووی مندالاندا، سالی جاره‌ک باسی لێوه‌ ده‌کریته‌ دروسته‌ وه‌شاندنی چه‌کی کیمیای بوو به‌ میژوو وه‌لی به‌رکه‌وتوانی هه‌تا ئیستا ئازاره‌کانی ده‌جیژن و روژانه‌ به‌ ئازاره‌ جه‌سته‌یی و ده‌رونیه‌کانیه‌وه‌ ده‌لێنه‌وه‌، ده‌خوایم بلیم ته‌نانه‌ت ئازاره‌ جه‌سته‌یه‌کانی ئه‌و خه‌لکه‌ش ده‌کری خودی ده‌گه‌ڵ رابه‌ینری و تا ئه‌وی رۆژه‌ی یه‌که‌ گیانیا‌ن به‌ خاک ده‌سپێن ته‌حه‌مولی بگه‌ن به‌لام ئازاره‌ ده‌رونیه‌کانی ئه‌و خه‌لکه‌ به‌خۆی کاره‌ساتیکه‌ روژانه‌ له‌ ناخی ئه‌و خه‌لکه‌ ده‌خواته‌وه‌ و هه‌تا له‌ ژباندا بن زۆر تر ئازار یان ده‌دات. نایه‌کسانی له‌ ئیمتیاروو جودا کردن و خزم خزمینه‌ له‌ ناوو حکومه‌ت و ته‌نانه‌ت هه‌ندی گاڤ ریخراوه‌ تایبه‌ته‌کانی ئه‌و بواره‌شدا حه‌لقه‌یه‌کی نه‌پساوه‌ی کیمباران کردنه‌و روژانه‌ تاکه‌کان ده‌خواته‌وه‌ به‌رده‌م هه‌مان کاره‌ساتی رووداوه‌کان رۆژی ٣/١٦ ئه‌وی به‌رچاو ده‌که‌ویت ئه‌وه‌یه‌ که‌ زۆریه‌ی ئه‌وانه‌ی که‌ دورن له‌ ده‌سه‌لاته‌وه‌ یا به‌شێوه‌یه‌ک له‌شێوه‌کان له‌لایه‌ن که‌سانیکێ تایبه‌تی حکومی یا ریخراوه‌یی پشت گه‌ری ناگرین پشت گۆی خراون ته‌نانه‌ت گه‌وره‌و بچوکی ئه‌و برینانه‌ی به‌ جه‌سته‌کانه‌وه‌ن و شوینه‌واری ئه‌و چه‌کانه‌ی له‌سه‌ر ساغله‌می تاک به‌جی هه‌لراون پێوه‌ر نین له‌ سه‌ر چاره‌سه‌رکردنی یا په‌له‌ کردن له‌ چاره‌سه‌رکردندا هه‌ینده‌ی ناسین و په‌یوه‌ندییه‌ تایبه‌ته‌یه‌کان رۆل له‌ ناردنه‌ ده‌ره‌وه‌ی به‌رکه‌وتوان بۆ ده‌ره‌وه‌ی ولات ده‌بینن. ئه‌وه‌ی جیگه‌ی داخه‌ له‌ ناردنه‌ ده‌ره‌وه‌ی به‌ر که‌وتوه‌کاندا ته‌نها ئه‌و نیه‌ که‌ ولاتیکی وه‌ک ئیتر بۆ چاره‌ سه‌ر کردنی کاره‌ساتیکێ به‌م حه‌جمه‌ وه‌ک عیاده‌یه‌کی لاکۆلان وایه‌ و به‌ هیچ شێوه‌یه‌ک دیکۆمینت ناگریت و تا ئیستا لیژنه‌یه‌کی ته‌ندروستی نیه‌ له‌ کوردوستاندا که‌ ده‌ست نیشانی ئه‌و که‌سانه‌ ده‌کات که‌ به‌پراستی پێویستیان به‌ چاره‌سه‌ر کردنه‌و شوین و ولاتی جاره‌سه‌ر کردنی دیاری بکات. گه‌رفته‌که‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ ره‌وه‌ ده‌ست که‌سانی نه‌شاره‌زا و به‌ شێوه‌ی میزاجی له‌ هه‌ندێ حاله‌تدا ده‌ست نیشان ده‌کری.

یه‌کیکی دیکه‌ له‌و کاره‌ساته‌ مه‌زنانه‌ی که‌ هه‌تا ئیستا که‌س باسی لێوه‌ نه‌کردوه‌ ده‌ست نیشان کردنی ئیترانه‌ وه‌ک ولاتی جاره‌سه‌ر که‌ر وه‌ک له‌سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌م پێداوه‌... پرسیاری مه‌زن ئه‌وه‌یه‌ بۆچی ئیتران له‌ کاتیکیدا چه‌ندین ولاتی پێشکه‌وتوله‌ جیهاندا هه‌ن که‌ ئیتران به‌ تۆزی قوله‌ قاشچیاندا ناگات؟؟ به‌ش به‌حالی خۆم هه‌ینده‌ی که‌ به‌دواداچوونم بۆ ئه‌و بابته‌ کردوه‌و پێم وایه‌ له‌ دوو حاله‌ت به‌ده‌ر نیه‌ یه‌که‌میان ته‌نها بۆ چاوبه‌ست کردنه‌ و بۆ ئه‌وه‌یه‌ حکومه‌ت و خۆی نیشان بدات که‌ به‌پراستی به‌ته‌نگی به‌رکه‌وتوه‌کانه‌وه‌ دیت و خه‌میان ده‌خوات و دیاره‌ به‌ که‌مترین مه‌سره‌ف ده‌یه‌ویت زۆر ترین ده‌سکه‌وت به‌ ده‌ست به‌یینی. حاله‌تی دووه‌میان جۆریکه‌ له‌ توجاره‌ت کردن به‌ مرۆقه‌وه‌ مه‌خابن که‌ هیچ که‌متر نیه‌ له‌ کاری مافیاکان، له‌ هه‌ندێ حاله‌تدا ده‌رکه‌وتوه‌ که‌ ته‌نانه‌ت هه‌ندێ جیگا که‌ به‌رکه‌وتوانی بۆ نێردراون هیچ تایبه‌ته‌ندیه‌تیکێ چاره‌ککردنی چه‌کی کیمیای پێوه‌ نیه‌ ته‌نانه‌ت له‌ خودی ئیترانیدا به‌دووی شوینی که‌م مه‌سره‌ف ده‌گه‌رین به‌شیک له‌و خه‌رجیانه‌ لانه‌درینه‌ لاوه‌.. دیاره‌ ئه‌وه‌ش ده‌رئه‌نجامی ئه‌و بۆی به‌رنامه‌یه‌یه‌ که‌ حکومه‌ت بۆ چاره‌سه‌ر کردنی به‌رکه‌وتوانی کیمیای بۆقازانجی خه‌لکیکی مشه‌خور به‌ مه‌به‌ست یا بۆ مه‌به‌ست پێره‌وی لێوه‌ ده‌کات. به‌تایبه‌ت که‌ پاره‌که‌ نادریته‌ ده‌ست خۆیان و حکومه‌ت به‌ خۆی پاره‌که‌ ئه‌دات به‌ حه‌قی چاره‌سه‌ر کردندا.. ئه‌مه‌ به‌ده‌ر له‌وی که‌ هوشیاری لای ئه‌و خه‌لکه‌کانه‌ی که‌ ئه‌نێردرین بۆ چاره‌سه‌رکردن بای ئه‌وه‌ نیه‌ که‌ بتوانن سوود له‌وه‌ی له‌به‌رده‌ستدا ببینن یا ئه‌وتا به‌ته‌واوه‌تی شاره‌زایی ئه‌و نین که‌ بتوانن باشترین خه‌ستی و عیاده‌کانی ئه‌و ولاته‌ به‌بێ گویدانه‌ تێچووی ده‌ست نیشان بگه‌ن و له‌وی چاره‌سه‌ر وه‌ر بگرن... دروست ئه‌وه‌ی ئیستا له‌ هه‌له‌بجه‌ و له‌لای به‌رکه‌وتوانی چه‌کی کیمیای ده‌گۆزه‌ری حاله‌تیکه‌ سه‌ر له‌به‌ری پێویستی به‌ پێدا چوونه‌وه‌ هه‌یه‌ و ده‌بیت به‌شێوه‌یه‌ک ریک بخه‌یته‌وه‌ که‌ هه‌م له‌ به‌رژه‌وه‌ندی به‌رکه‌وتوان بیت و هه‌میش کاری دیکۆمینت کاری چاره‌سه‌رکراوان بکریته‌ چه‌شنی که‌ بکریته‌ له‌ دوا رۆژدا سوودی ته‌واوی لێوه‌ر بگه‌ری.

به لڱه نامه كانى دۇسيه‌ي هه له بجه له په رله مانى سويسرا

پاش ئه وهى له (۱۱)ى ئازارى (۲۰۱۰)، به شسى په يوه ندييه بيانبه كانى ريځخراوى چاوديرى كوردؤسايد ـ چاك، دؤسيه يه كى ئاماده كراوى هاوپيچ به دهيان به لڱه نامه و دؤكيؤميننتى گرنڭ، سه بارهت به ناساندنى كاره ساته كانى هه له بجه و ئه نفال به ژينؤسايد ئاراسته‌ي په رله مانى سويسرا كرد، له (۲۱) ئؤكتؤبه‌رى هه مان سالدا كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وى ئه نجومه نى پيران (كانتؤنه كان)، به ته واوى دهنگ برياريدا كار بؤ پشتگيرييه كه نه كات (په سه ندى نه كات) و دهنگانه كى به رزكردؤته وه بؤ دانيشتنى گشتى (ئه نجومه نى گشتى) بؤ دهنگان له سه‌رى، و له هه لسه ننگانديدا كؤمسيؤنى ناوبراو ده لئت " به پيى بؤچوون و پاى كؤمسيؤن وايده بينين، كه ناساندنى كؤمه لكوژى هه له بجه، يان كاره ساته كى ترى هاوشپوهى ئه م (مه به ست ليئى ئه نفاله) به ژينؤسايد، ده چنه خانه‌ى بوارى كاره كانى دادوه رييه وه، به م هؤيه وه بريارى پشتگيرى كردن لئيان ده چيئه چوارچيؤه‌ي شتتئكى سياسىيه وه. بؤيه كؤمسيؤن برياريدا، كار بؤ پشتگيرييه كه نه كات (به دواداچونى بؤ نه كات). به لام ئه مه به هيچ جوړيځ ماناى ئه وه نييه، كه ئه و كؤمه لكوژى و كاره ساته تراژيديه‌ي له هه له بجه دا پياده كرا ناناسين."

د هسپيشكه رييه ك كارى په سه ندى بؤ بكريت. رؤژى (۲۰۱۱/۱۲/۲۳) ئه نجومه نى نيشتمانى سويسرا (په رله مان)، له دانيشتنى سيانزه هه مينى گشتنى خؤيدا به پيى راپؤرتى ژماره (APK-SR ۲۱,۱۰,۱۰) گفتوگؤى ته واوى له سه ر نامه كانى كؤمسيؤنه كان كرد و خستيانه دهنگانه وه، له ئه نجامدا (۵۱) دهنگ به به ئى و (۱۰۶) دهنگ به نه خيژ دهنگاندا.

سكرتاريه‌ي په رله مانى سويسرا له نامه يه كى ره سمى خؤيدا، رؤژى (۲۰۱۲/۱/۹)، به ژماره (۱۰,۲۰۲۷)، كه ئيمزاي (خريستؤف له نتس) سه رؤكى په رله مانى سويسراى له سه ره، بؤ (هيوئا ناسيخ) به پرسي به شى په يوه ندييه بيانبيه كانى ئه و ريځخراوه يان ناردوه و، و ئه نجامه‌ي دهنگانه كه يان پى راڱه ياندوه. له نامه كه شدا كه پينج لاپه ره يه، هاتوه، كه " دهنگان به نه خيژ له سه ر راپرسييه كه، ماناى ئينكار كردن يان نه ناساندنى ئه و تاوانه به ژينؤسايد ناڱه په نيئت، به لكو ته نها مه به ست ليئى ئه وه يه، كه ئه و دؤسيه يه بابه تئكى قه زاييه و پيؤسته پيش دهنگان له سه‌رى له لايه ن داداڱايه كى نيوده ولته‌ي يان ئه م ولاته وه (سويسرا) به فه رمى ئه و تاوانانه بناسريت."

ده قى وه لامه كى سكرتاريه‌ي په رله مانى سويسرا و كؤمسيؤنه كان به وه رڱپدر اوى بخويته وه.

سه رؤكايه‌تى گشتنى په رله مان بؤ / چاوديرى كوردؤسايد (چاك) / به ريژ هيوئا ناسيخ

بابه ت: پشتگيرى سه بارهت به كاره ساته ترسناكه كانى به سه ر گلى كورد هاتوه

رؤر به ريژ هيوئا ناسيخ به ريژتان له (۱۱)ى ئادارى (۲۰۱۰)، دؤسيه‌ي داواكارى پشتگيريتان بؤ ئه نجومه نى نيشتيمانى فيدرالى سويسرا نارد بوو، ئه مه له لايه ن كؤمسيؤنى دهره وى هه ر يه ك له ئه نجومه نى پيران (كانتؤنه كان) و ئه نجومه نى نيشتيمانى ليئكؤلئينه وه‌ي ليكرا، پاشان به مه به سنى به دواداچوون و كار كردن تييدا بؤ هه ردوو ئه نجومه نى پيران (ئه نجومه نى كانتؤنه كان) و ئه نجومه نى نيشتيمانى ئيردرا.

هه ردوو ئه نجومه ن (په رله مان) له ريكه وتى (۱۶)ى ديسه مه به رى (۲۰۱۰)ه وه تا (۲۳)ى ديسه مه به رى (۲۰۱۱)، ماوه يان بوو و برياريان له سه ردا، كه سه رنجى خؤيان بؤ پشتگيرييه كه راكيشن، به لام كارى ترى بؤ نه كه ن.

درژه‌ي برياره كه ش ده توانن هاوپيچ له گه ل ئه م نامه يه دا بينن، كه له لايه ن هه ردوو كؤمسيؤنى دهره وه ده رچوه و له بلاوكراهه‌ي فه رمى په رله مانه وه وه رڱپراوه .

له گه ل ريژدا

خريستؤف له نتس

كوپيه ك بؤ:--

– سكرتاريه‌ي كؤمسيؤنه كان بؤ كاروبارى ياساى

– سكرتاريه‌ي ناوه نديى كاروبارى په رله مان

ئه نجومه نى پيران (كانتؤنه كان) دانيشتنى ريكه وتى (۲۰۱۱/۱۲/۱۶)

بابه ت: پشتگيرى له چاوديرى كوردؤسايد (چاك) له سويسرا سه بارهت به كاره ساته ترسناكه كانى به سه ر گلى كورددا هاتوه

نامه‌ي كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وه له (۲۱)ى ئؤكتؤبه‌رى (۲۰۱۰)

كؤميسؤنى كاروبارى دهره وى ئه نجومه نى پيران له دانيشتنى رؤژانى (۲۰ و ۲۱)ى ئؤكتؤبه‌رى (۲۰۱۰)دا، له باره‌ي نامه‌ي داواكارى پشتگيرى، كه له لايه ن چاوديرى كوردؤسايد (چاك)ه وه به رزكرا بؤوه، ليئكؤلئينه وه‌ي كرد.

نامه كه داوا له ئه نجومه نى گشتى (په رله مانى سويسرا) ده كات كه كؤمه لكوژى هه له بجه به ژينؤسايد بناسيئيت.

داواكارى كؤمسيؤن

كؤميسؤن به ته واوى دهنگ برياريدا، كه كار بؤ پشتگيرييه كه نه كات (په سه ندى نه كات).

سه رؤكى كؤمسيؤن ئوگئين داڧيد

ناوه رؤكى نامه كه --:

۱- ناهه رؤكى پشتگيرييه كه

پشتگيرييه كه داوا له په رله مان ده كات، كه كؤمه لكوژى هه له بجه به ژينؤسايد بناسيئيت.

۲- هه لسه ننگاندنى كؤمسيؤن

به پيى بؤچوون و پاى كؤمسيؤن وايده بينين، كه ناساندنى كؤمه لكوژى هه له بجه، يان كاره ساته كى ترى هاوشپوه‌ي ئه م به ژينؤسايد، ده چنه خانه‌ى بوارى كاره كانى دادوه رييه وه، به م هؤيه وه بريارى پشتگيرى كردن لئيان ده چيئه چوارچيؤه‌ي شتتئكى سياسىيه وه. بؤيه كؤمسيؤن برياريدا، كار بؤ پشتگيرييه كه نه كات (به دواداچونى بؤ نه كات). به لام ئه مه به هيچ جوړيځ ماناى ئه وه نييه، كه ئه و كؤمه لكوژى و كاره ساته تراژيديه‌ي له هه له بجه دا پياده كرا ناناسين.

نامه‌ى كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وى په رله مان (۲۰۱۰/۱۰/۲۱) نامه‌ى ئه نجومه نى پيران (كانتؤنه كان) (۲۰۱۰/۱۲/۱۶) نامه‌ى كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وى په رله مان (۲۰۱۱/۱۰/۳۱)

په رله مان ريكه وتى (۲۰۱۱/۱۲/۲۳)

بابه ت: پشتگيرى له چاوديرى كوردؤسايد (چاك) له سويسرا سه بارهت به كاره ساته ترسناكه كانى به سه ر گلى كورددا هاتوه

نامه‌ي كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وه له (۳۱)ى ئؤكتؤبه‌رى (۲۰۱۱).

كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وى په رله مان له دانيشتنى رؤژى (۳۱) ئؤكتؤبه‌ر و (۱)ى ئؤفه مبه‌رى (۲۰۱۱)دا، سه بارهت به نامه‌ي داواكارى پشتگيريى ريكه وتى (۱۱)ى ئادارى (۲۰۱۰)ى چاوديرى كوردؤسايد، گفتوگؤى كرد. نامه كه داواكاره له ئه نجومه نى گشتى، كه كؤمه لكوژى هه له بجه به ژينؤسايد بناسيئيت.

داواكارى كؤمسيؤن

كؤميسؤن به زؤرينه‌ي (۱۲) دهنگ به راميه ر (۶) دهنگ و بيده نڱى (۲)

كه س، برياريدا به دواداچونى بؤ نه كات (په سه ندى نه كات).

كه مينه‌ي كؤمسيؤن، كه به به ئى دهنگاندا، بريتين له به ريژان (فيئسله ر، هانس يوږگ فير، گرؤس، يوهان كالامى، لانگ، ريئفالد) رايان و ابوو، كه پشتگيرييه كه بڱه ريئرئيته وه بؤ كؤمسيؤن و به راپرسى، يان هه لسه ننگاندئئكى په سه ندى كارى له سه ر بكه ن.

سه رؤكى كؤمسيؤن كريستا مارڱالدهر

ناوه رؤكى نامه كه --:

۱- ناهه رؤكى پشتگيرييه كه

پشتگيرييه كه داوا له په رله مان ده كات، كه كؤمه لكوژى هه له بجه به ژينؤسايد بناسيئيت.

۲- هه لسه ننگاندنى كؤمسيؤن

به پيى بؤچوون و پاى زؤرينه‌ي ئه ندامانى كؤمسيؤن وايده بينين، كه كؤمه لكوژى هه له بجه به ژينؤسايد ناسراوه، ئه وانه شى تاوانبار بوونه به و تاوانه هه موو له به رده م داداڱاى تاييه تى عئراقيدا سزايان به سه ردا سه پيئرنراوه (حوكميان له سه ر دراوه). ئه مه ش واتا مه به سنى داواكارى پشتگيرييه كه هاتووه ته دى، ئفيتر پيؤيست ناكات، به دواداچونى بؤ بكريت و په سه ندى بكريت.

كه مينه‌ي كؤمسيؤن واى ده بينن، با كؤمه لكوژى هه له بجه له ئيستادا به ژينؤسايديش ناسيئرايئت، به لام ئه مه هيچ ريئر نييه له به رده م ئه وه‌ي، له سه ر بنچينه‌ي نامه يه ك يان داواكاريه ك، ئه نجومه نى وه زيранى ئيمه ش بيئت ئه مه په سه ندى بكات.

.....

(ئه نجومه نى نيشتمانى) په رله مان دانيشتنى ريكه وتى (۲۰۱۱/۱۲/۲۳)

بابه ت: پشتگيرى له چاوديرى كوردؤسايد (چاك) له سويسرا سه بارهت به كاره ساته ترسناكه كانى به سه ر گلى كورددا هاتوه

نامه‌ى كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وى په رله مان (۲۰۱۰/۱۰/۲۱) نامه‌ى ئه نجومه نى پيران (كانتؤنه كان) (۲۰۱۰/۱۲/۱۶)

نامه‌ى كؤمسيؤنى كاروبارى دهره وى په رله مان (۲۰۱۱/۱۰/۳۱)

په رله مان ريكه وتى (۲۰۱۱/۱۲/۲۳)

داواكارىي زؤرينه‌ي كؤمسيؤن: كارى بؤ نه كريت (په سه ندى نه كريت)

كه مينه‌ى كؤمسيؤن به ريژان (فيئسله ر، هانس يوږگ فير، گرؤس، يوهان كالامى، لانگ، ريئفالد):

داواكاييه كه بڱه ريئرئيته وه بؤ كؤمسيؤن و به ده سپيشكه رييه ك كارى په سه ندى بؤ بكريت

ده ننگانى په رله مانتاران

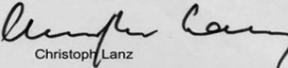
پشتگيرى له داواكايى زؤرينه (۱۰۶) دهنگ

پشتگيرى له داواكارىي كه مينه (۵۱) دهنگ

ئه نجومه نى نيشتمانى (په رله مان) پرؤتوكؤلى دهنگان (۱۰,۲۰۲۷)

دژ به كاره ساته ترسناكه كانى به سه ر

گه لى كورد هاتوه

<div> <div>Parlamentsdienste</div> <div>Services du Parlement</div> <div>Servizi del Parlamento</div> <div>Servetschs dal parlament</div> <div><div></div></div> </div>	<div> <div>Kurdocide Watch (CHAK)</div> <div>Herr Naseh Hiwa</div> <div>Auwiesenstrasse 15</div> <div>8406 Winterthur</div> </div>
<div> <div><div></div></div> <div>Der Generalsekretär</div> <div>CH-3003 Bern</div> <div>Tel. 031 322 97 01</div> <div>Fax 031 322 78 04</div> </div>	<div> <div>9. Januar 2012</div> </div>
<div> <div>10.2027 s Petition. Gegen Gräueltaten am kurdischen Volk.</div> </div>	
<div> <div>Sehr geehrte Herr Naseh Hiwa</div> </div>	
<div> <div>Sie haben den eidgenössischen Räten am 11. März 2010 Ihre oben erwähnte Petition eingereicht. Diese wurde von den Aussenpolitischen Kommission beider Räte vorgeprüft und anschliessend im Nationalrat und im Ständerat behandelt.</div> </div>	
<div> <div>Der Stände- wie auch der Nationalrat haben am 16. Dezember 2010 bzw. am 23. Dezember 2011 beschlossen, von der Petition Kenntnis zu nehmen, ihr aber keine Folge zu geben.</div> </div>	
<div> <div>Die Details können Sie den beiliegenden Berichten der beiden Aussenpolitischen Kommissionen und Auszügen aus dem Amtlichen Bulletin des Nationalrates und des Ständerates entnehmen.</div> </div>	
<div> <div>Mit freundlichen Grüessen</div> <div></div> <div>Christoph Lanz</div> </div>	
<div> <div>Beilagen erwähnt</div> <div>Kopie z.K. an: - Sekretariat der Kommissionen für Rechtsfragen</div> </div>	

<div> <div></div> <div>1 Inhalt der Petition</div> <div>Die Petitionäre fordern von dem Parlament die Anerkennung des Massakers von Halabja als Völkermord.</div> </div>	
<div> <div>2 Erwägungen der Kommission</div> <div>Nach Auffassung der Kommission gehört die Anerkennung als Völkermord des Massakers von Halabja - oder jeglicher anderen Tragödie dieser Art - in die Entscheidkompetenz einer gerichtlichen Instanz. Aus diesem Grund dürfte eine politische Unterstützung sich nur geringfügig auf die Erreichung des von den Petitionären angestrebten Ziels auswirken. Die Kommission hat deshalb beschlossen, der Petition keine Folge zu geben, möchte damit aber keineswegs zu verstehen geben, dass sie die Tragik und das Ausmass des in Halabja verübten Massakers nicht anerkennt.</div> </div>	
<div> <div>10.2027 - Bulletin officiel - Conseil des Etats - 16.12.10-08h15</div> <div>Page 1 sur 1</div> </div>	
<div> <div>Ständerat - Wintersession 2010 - Dreizehnte Sitzung - 16.12.10-08h15</div> <div>Conseil des Etats - Session d'hiver 2010 - Treizième séance - 16.12.10-08h15</div> <div>affaire précédente →</div> <div>affaire suivante →</div> </div>	
<div> <div>10.2027</div> <div>Petition Kurdocide Watch in der Schweiz. Gegen Gräueltaten am kurdischen Volk</div> <div>Pétition Kurdocide Watch in der Schweiz. Non aux atrocités contre le peuple kurde</div> </div>	
<div> <div>Bericht APK-SR 21.10.10</div> <div>Rapport CPE-CE 21.10.10</div> <div>Ständerat/Conseil des Etats 16.12.10</div> </div>	
<div> <div><i>Der Petition wird keine Folge gegeben</i></div> <div><i>Il n'est pas donné suite à la pétition</i></div> </div>	
<div> <div>→ Remonter</div> </div>	

<div> <div>10.2027 - Bulletin officiel - Conseil national - 23.12.11-08h00 - Séance en cours</div> <div>Page 1 sur 1</div> </div>	
<div> <div>Nationalrat - Wintersession 2011 - Dreizehnte Sitzung - 23.12.11-08h00</div> <div>Conseil national - Session d'hiver 2011 - Treizième séance - 23.12.11-08h00</div> <div>affaire précédente →</div> <div>affaire suivante →</div> </div>	
<div> <div>10.2027</div> <div>Petition Kurdocide Watch in der Schweiz. Gegen Gräueltaten am kurdischen Volk</div> <div>Pétition Kurdocide Watch in der Schweiz. Non aux atrocités contre le peuple kurde</div> </div>	
<div> <div>Bericht APK-SR 21.10.10</div> <div>Rapport CPE-CE 21.10.10</div> <div>Ständerat/Conseil des Etats 16.12.10</div> <div>Bericht APK-NR 31.10.11</div> <div>Rapport CPE-CN 31.10.11</div> <div>Nationalrat/Conseil national 23.12.11</div> </div>	
<div> <div>Antrag der Mehrheit</div> <div>Der Petition keine Folge geben</div> </div>	
<div> <div>Antrag der Minderheit</div> <div>(Fässler, Fehr Hans-Jürg, Gross, John-Calame, Lang, Rennwald)</div> <div>Die Petition an die Kommission zurückweisen mit dem Auftrag, eine Initiative oder einen Vorstoss im Sinne der Petition auszuarbeiten</div> </div>	
<div> <div>Proposition de la majorité</div> <div>Ne pas donner suite à la pétition</div> </div>	
<div> <div>Proposition de la minorité</div> <div>(Fässler, Fehr Hans-Jürg, Gross, John-Calame, Lang, Rennwald)</div> <div>Renvoyer la pétition à la commission qui est chargée d'élaborer une initiative ou une intervention parlementaire allant dans le sens de la pétition</div> </div>	
<div> <div>Abstimmung - Vote</div> <div>(namentlich - nominatif. Beilage - Annexe 10.2027/6828)</div> <div>Für den Antrag der Mehrheit ... 106 Stimmen</div> <div>Für den Antrag der Minderheit ... 51 Stimmen</div> </div>	
<div> <div>→ Remonter</div> </div>	

هيو | ناسيخ:

کارکردن بو به ژینوسایدناساندنی هه له بجه و نه نغال

کاری حکومتی هه ریمه به پله یه که م

هيو | ناسيخ

ولاتانه دا. با هه ر بۆ نمونه شتیکت بۆ باس بکه م: سالی پار بۆ یه که مجار له میژوی کورددا له ١٨ ی نازاری ٢٠١١ دا توانیمان کۆنفرانسیتی نیوده وه له ته له سه ره له بجه و نه نغال و گۆره به کۆمه له کان له باره گای نه ته وه یه کگرتوه کان له ژنیف ساز بکه ی، مانگیک پیش نه نجامدانی کۆنفرانسه که وه ک سه ره رشتیاری کۆنفرانسه که ته له فونم بۆ د. فه وزی قه دور نوینه ری حکومتی هه ریم له سويسرا کرد، تا کۆمه کی مادیمان بکات، که چی هیچ کۆمه کی نه کردین، له کاتیکیدا نه وه نه رکی نه بوو یارمه تیمان بدات، ناخر نه و کۆنفرانسه زیاتر له ده هزار دۆلاری تیچوو، که هه مو له م و له و کۆمانکریدبۆه. له لایه کی تره وه کاک گۆران هه له بجه یی سه ره رشتیاری ده سته ی کارگری، به نامه و ته له فون داوای کۆمه کی له وه زیری شه هیدانی نه وکات به وه کاله ت (د. کاوه مه حمود) کرد، که چی گوتی پاره مان نییه و کاتیکیش داوه تمان کردن بۆ کۆنفرانسه که، ره فزیان کرد و نه هاتن. بۆیه مرۆف کاتیکی نه مانه ده بیئیت هه رگیز ناتوانیت به راوردی هه ول و دلسۆزی و کۆششی نه رمه نییه کان و حکومتی نه رمینیا به کورد و حکومتی هه ریم بکات. تق له مانه ش هه مو گه ری، نایا بۆ حکومتی هه ریم تا نیستا نایه ویت و نه یوستوه، له بهر به رزه وه ندی دوو حزبه ده سته لاتداره که، جاش و موسته شاره کانیش دادگای بکات، هه رچه نه ده له لایه ن دادگای بالای تاوانه کانی به غداوه بریاری ده سگه رکردیان ده رچه وه بریاره که ش به فه رمی نیردراوه بۆ حکومتی هه ریمی کوردستان؟

٤- ئاسان ده توانیخت هه ر تۆمه تباریکی عیراقی و کوردی گه ر له پرۆسه که دا به هه رجۆریک به شداری کردیخت له ده ره وه ی عیراق راکیشریته دادگا و سزا بدرین.

٥- له کاتی راکه یانسدنی ده وه له تیکی سه ره بخ له هه ر پارچه یه کی کوردستاندا، پشتیوانییه کی مه عه وه ی باشی ده بیئت، که ولاتانی جیهان دانیییدا بیئین.

پرسیار: وه که به نیانن له م سالدای ریکخواه که تان کۆنگره ی چواره می ناسایی خۆی ده به ستیت، نایا نه جینداتان بۆ کۆنگره ی داهاتوو چییه ؟ په پره وپه رگه رمی چاودیری کوردن ساید- چاک گۆرانی به سه ر دیت؟

هيو ناسيخ: سه ره تا پيم باشه ئاوازه به وه بکه ی، که به پنی په ره وه ی ناوخۆ ده بوو له مانگی دوانزه ی سالی پابردودا کۆنگره ی چوارمان ساز بکردایه، چونکه هه ر دووسال جاریک کۆنگره ساز ده که ی، به لām به هۆی نه بوونی خه رجه یه دوامان خستوه، خۆشه بختانه نیستا بریک پاره مان دابین کردوه بۆ خه رچی نه و کۆنفرانسه، وا له ئاماده کاریدان و گه ر کاره کان به باشی چنه پیش وه که نه خشه مان بۆ داناوه، نه وا له چه ند مانگی داهاتوودا له یه که له م ولاتانه ی نه وروپا ده بیه ستین.

سه بارت به نیوه ی دووه می پرسیاره که تیش به دلناییه وه خۆی کۆنگره بۆ دووباره خۆریکخستنه وه و کردنه وه ی خۆییکتی تازه به بهر ئۆرگانه کاندایه، تا به گوپ و تین و گیانکی نوپوه ده سته کار بکه نه وه، دیاره هه له سئنگاندنی ده وه ی نیوان کۆنگره ی سێ تا چوار، که موکوری و سستی کار و ئۆرگانه کان، په پره و پڕۆگرام و به رنامه ی ریکخواه که، نه خشه و پڕۆزه بۆ نابنده، هه مووی چیگه ی هه له سه تگاندن و لیسدوان ده بن، نه گه ری گۆران و چاکسازی و پیاجونه وه ش بۆ هه مو نه و شتانه له به رده مدا کراوه یه، دیاره نه و کات به ده نگی زۆرینه ده بیئت.

پرسیار: به داخه وه نه مرۆی ده بیئین گه چی کورد له ده ره وه و ناوه وه ی کوردستان زیاتر له خه می هه له یی ژیا نی تابه تی و سامان په یدا کردن، که متر به لای پرسه نه ته وه ییه کان و دۆسیه ی هه له بجه و نه نغال داده چن؟ نایا رینماییت بۆ نه وه ی نوێ چییه ؟

هيو ناسيخ: وه که له وه لامیکی تردا ئاوازه م بۆ نه م خاله کرد، نه مه هۆکاری خۆی هیه، له پیش هه مو یانه وه، به داخه وه دوو سه رکردایه تی کوردی له باشور به تابه تی و پارته سیاسییه کان به گشتی نه یان توانیوه، یان راستر بلیم نه یانویستوه، که لاوانی کورد و نه دامه کانیان له م ولاتانه، به گیانی نیشتمانه پره وه ری دوور له ده مارگری حزبیایه تی و پارچه گه ریتی زرگار

١- نه ته وه ی کورد وه که گه لیکی ژینوساید نه و له سه ره رشتیاری ده وه ی کوردی، که ده نیترین بۆ دادگای شتراسبورگ و له م نزیکانه هه نگاوی کرداری بۆ ده نیین، من دلنایم سه ره که وتوو ده بین گه ر حکومتی هه ریم کۆمه کان بکات و نیستیتوی کوردیش له پاریس (وه لپیان چاوه ری ده که ی) هاوکاری و پشتگیریان بکه ن.

پرسیار: نه گه ر به راوردیک له نیوان دۆسیه ی کۆمه لکوژی نه رمن و جینوسایدی کورد بکه ی، ده بیئین زۆریه ولاتانی نه وروپا دانیان به کۆمه لکوژی نه رمه نه کان ناوه وه ک: (سويسرا و فره نسا و یۆنان...). به لām که چی دانان به ناساندنی جینوسایدی کورد هیشتا نه گه یشتوته ناستی نیوده وه له تی، نایا بۆ نه م جیاوازیه، خۆ هه ر دووکیان کۆمه لکوژین؟

هيو ناسيخ: گه ر سه یری پرۆسه ی ناساندنی کۆمه لکوژی نه رمه نییه کان له سويسرادا بکه ی، ده بیئین به سێ هه نگاودا تیپه ریوه، سێیه م جاریش سالی ٢٠٠٣ به چه ند ده نگیکی که م دانی پيدا نرا. مه به ستم نه وه یه بریاری نه و ولاتانه هه ر وا ئاسان نه دراوه، نه مه سه ره پای نه وه ی که، ولات و حکومتی نه رمینیا به هه مو هیزی مادی و دیپلوماتی و ئۆتۆریته ی هه یه تی له پشتی نه و که یسه وه یه، هه ره وه ها ره وه ندی نه رمه نییه کان له نه وروپا زۆر چاک له لۆبییه کی به هیژدا خۆیان ریکخستوه و ته نانه ت توانیوانه بکه نه سه رچاوه ی بریارده انه کان له نه وروپا و ولاتانی زۆرئاوا. نه وان ده یان ساله کاری بۆ ده که ن، چه ندان بازرگانی گه وره، هونه رمنه ند، نه دیب و ملیۆنیری نه رمنی، که له م ولاتانه ی نه وروپا ده ژین له پشت ناساندنی نه و که یسه وه ن، سه دان کتیبیان به زمانه کانی جیهان چاپکردوه، ده یان سایتی نه له کترۆنیان دامه زرانده، که دۆکیۆمینته کانیان تیدا بلاوکردۆته وه، جگه له هه مو نه مانه ش سۆزی ولاتانی نه وروپا و جیهانی مه سیحی بۆ نه رمه نییه کان به رامبه ر به تورکه کان پۆلی خۆی گپراوه له سه ره که وتنی نه و هه نگاوه دا.

هيو ناسيخ: نه خه ی پرۆسه که کۆتایی پیته هاتوه و ده توانم بلیم نیستا نیه له سه ره تاداین، به دلناییه وه له سه ر ناستی سويسرا هه ول ده ده یین چه ند پاریزه ریکی کورد یان بیانی و دۆستی کورد، که شاره زاییان له مافه کانی گه لان و کۆمه لکوژی و تاوانه نیوده وه له تیه که کاندایه بیئت بدۆزینه وه، نیجیا له ریگه ی دادگای کانتۆنه کانه وه که یسه که جبولینین و

هيو ناسيخ: هۆکار زۆر بوون، له پیش هه مو یانه وه حکومتی هه ریم تا نیستا له م به واوه دا سسته، کارکردن بۆ به ژینوساید ناساندنی هه له بجه و نه نغال کاری حکومتی هه ریمه به پله ی یه که م، به داخه وه هیچ هه نگاویکیان به م ئاراسته یه دا نه ناوه، یان گه ر کاریکیان کرد بیئت زۆر که م و کرچوکال بووه، له چاوه ی کار و تیگوشانه ی پیوسته بوئی بدریئت له ناستی نه بوودایه، نه وه ی هه یه و کراوه به هه ولی ریکخوازی چاودیری کورد ساید توانیومانه، تا راده یه که نه و کاره ساتانه به نه دامانی په رله مان بناسینین، ٥١ ده نگی (به لئی) ش وه که یه که مجار و یه که م هه نگاوی شتیکی که م نییه، به لām ده بیئت زیاتر و زۆتر نه م بیانیانسه، به تابه تیته سیاسه ته تمه داره کانیان به کۆمه لکوژییه کانیان ناشنا بکه ی، له ریگه ی به دۆکیۆمینته کردنی نه و کاره ساتانه و به ره هه مینانی فیلمی به لگه نامه یی و چاپکردنی کتیب به زمانه زیندوه کانی جیهان له سه ریان. هۆیه کی تر به داخه وه ره وه ندی کوردی نه یه توانیوه تا نیستا وه ک (لۆبی) یه که خۆی ریکبخات و بۆ نه و کاره نیشتمانی و نه ته وه یانه هه نگاوی بنیئت. دیاره ساردبوونه وه ی گیانی کوردایه تی و نیشتمانه پره وه ری لای نه م ره وه ونده دیارده یه کی زه که و نه مه شیان هۆکاری خۆی هه یه.

پرسیار: نایا نه و دۆسیه به شیوه یه کی دیفنه تیف (نهانی) کۆتایی پیتهات، پرۆسه که ته واویو یان هیشتا هیوا ماوه، ده توان جاریکی تر ده ست پیچکه نه وه (استئناف) و بیه نه وه ناو په رله مان و جاریکی تر ده نگی له سه ر بده نه وه ؟ یاخود به نیانن بیئین بۆ دادگای بالای سويسرا و دادگای نیوده وه له تی بۆ پیداجوونه وه ؟

هيو ناسيخ: نه خه ی پرۆسه که کۆتایی پیته هاتوه و ده توانم بلیم نیستا نیه له سه ره تاداین، به دلناییه وه له سه ر ناستی سويسرا هه ول ده ده یین چه ند پاریزه ریکی کورد یان بیانی و دۆستی کورد، که شاره زاییان له مافه کانی گه لان و کۆمه لکوژی و تاوانه نیوده وه له تیه که کاندایه بیئت بدۆزینه وه، نیجیا له ریگه ی دادگای کانتۆنه کانه وه که یسه که جبولینین و

هيو ناسيخ: نه خه ی پرۆسه که کۆتایی پیته هاتوه و ده توانم بلیم نیستا نیه له سه ره تاداین، به دلناییه وه له سه ر ناستی سويسرا هه ول ده ده یین چه ند پاریزه ریکی کورد یان بیانی و دۆستی کورد، که شاره زاییان له مافه کانی گه لان و کۆمه لکوژی و تاوانه نیوده وه له تیه که کاندایه بیئت بدۆزینه وه، نیجیا له ریگه ی دادگای کانتۆنه کانه وه که یسه که جبولینین و

هيو ناسيخ: نه خه ی پرۆسه که کۆتایی پیته هاتوه و ده توانم بلیم نیستا نیه له سه ره تاداین، به دلناییه وه له سه ر ناستی سويسرا هه ول ده ده یین چه ند پاریزه ریکی کورد یان بیانی و دۆستی کورد، که شاره زاییان له مافه کانی گه لان و کۆمه لکوژی و تاوانه نیوده وه له تیه که کاندایه بیئت بدۆزینه وه، نیجیا له ریگه ی دادگای کانتۆنه کانه وه که یسه که جبولینین و

هيو ناسيخ: نه خه ی پرۆسه که کۆتایی پیته هاتوه و ده توانم بلیم نیستا نیه له سه ره تاداین، به دلناییه وه له سه ر ناستی سويسرا هه ول ده ده یین چه ند پاریزه ریکی کورد یان بیانی و دۆستی کورد، که شاره زاییان له مافه کانی گه لان و کۆمه لکوژی و تاوانه نیوده وه له تیه که کاندایه بیئت بدۆزینه وه، نیجیا له ریگه ی دادگای کانتۆنه کانه وه که یسه که جبولینین و

هيو ناسيخ: نه خه ی پرۆسه که کۆتایی پیته هاتوه و ده توانم بلیم نیستا نیه له سه ره تاداین، به دلناییه وه له سه ر ناستی سويسرا هه ول ده ده یین چه ند پاریزه ریکی کورد یان بیانی و دۆستی کورد، که شاره زاییان له مافه کانی گه لان و کۆمه لکوژی و تاوانه نیوده وه له تیه که کاندایه بیئت بدۆزینه وه، نیجیا له ریگه ی دادگای کانتۆنه کانه وه که یسه که جبولینین و

نه رکی سه رشانمان بووه به جیمان هیناوه، به لām له نیوه موویاندا که زیاتر چیگه ی خۆشحالی و شانازین بۆم، ده توانم نه مانه بنوسم:

١/ به هه ول و کۆششی من لقی سويسرای نه منستی ئینته رناشتال له ٢٨ ی تۆقه مبه ری ٢٠٠١ نامه یه کی بۆ وه زاره تی دادی دانیمارک نارد، وه که پشتیوانییه که له دادگایی کردنی جه نه رال (نزار خه زه جی) که یه که له تاوانباره گه وره کانی نه نغال بوو، وه له دادگا داواکرا بوو، به داخه وه حزبه کوردییه کانی باشور نامه ی پاکانه یان ده نوسی بۆی، که بیتاوانه تا ئازاد بکریت. نامه که ی نه منستی کاتی خۆی له ژماره ٥٢) ی رۆژنامه ی هاوالاتی به مانشیت و له زۆریه ی سایته کوردییه کانیشتا بلاوکرایه وه. بۆ زانیاریتان یه که مجار بوو نه منستی بیته پال کیشیه یه کی وا و به ناشکرا باس له ١٨٢ هه زار نه نغالکراو بکات.

٢/ له سالی ٢٠٠٧ نامه یه که م بۆ سه رۆکی نه وکاتی سويسرا خاتوو (کالمی ره ی) نارد، که هاوکات وه زیری ده ره وه ش بوو، بۆ راگرتنی حوکمی له سیداره دانی چالاکوان و رۆژنامه نوسی رۆژه لاتی کوردستان (هيو بوتیمار و عه دنان سه سه نیور، خودی خۆی له ٢٨/٨/٢٠٠٧ دا به ره سمی وه لامی دامه وه، که هه رچییه کیان پیکیکریت ده یکه ن، ره نگه من یه که م کورد بم له م ولاته که نامه بۆ سه رۆکه کیان ناردیئت و به ره سمی وه لام درابیته وه.

٣/ له ١٨ ی نازاری ٢٠١١ کۆنفرانسیتی نیوده وه له تیمان له باره گای سه ره که نه ته وه یه کگرتوه کان له ژنیف سازکرد، من سه ره رشتیم کرد، دیاره به هاوکاری نه دامانی تری چاک و به تابه تی کاک کاردۆ سه ربازو کاک گۆران هه له بجه یی و خوشکه روناک نه حمه د.

٤/ گه یانسدنی دۆسیه ی هه له بجه و نه نغال به په رله مانی سويسرا، که له م دیداره دا له سه ری دوا بن، گفتوگو و خستنه ده نگدانه وه ی له په رله مان له ٢٢ ی دیسه مبه ری ٢٠١١ دا.

٥/ سالی ٢٠٠٩ به هاندان و کۆمه ک و هاریکاری من خۆیندکاریکی سويسری به ناوی (سیمۆن گروسیریده) توژیینه وه یه کی له سه ر کورد به ناوی (کورده کان، چه وساووه یه کی هه میشه یین، یان ترۆریستن؟) که نزیکه ی ١٠٠ لاپه ره یه به زمانی نه لمانی نووسیت، نه مه ش له چوارچیوه ی کۆرسی خۆیندنه که یدا له خۆیندگایه کی گرنگی نمونه ییه له م ولاته. له داهاتوودا گه ر ده رفه ت و کاتم بوو ده یکه م به کوردی!

هيو ناسيخ: سه ره تا پيم باشه ئاوازه به وه بکه ی، که به پنی په ره وه ی ناوخۆ ده بوو له مانگی دوانزه ی سالی پابردودا کۆنگره ی چوارمان ساز بکردایه، چونکه هه ر دووسال جاریک کۆنگره ساز ده که ی، به لām به هۆی نه بوونی خه رجه یه دوامان خستوه، خۆشه بختانه نیستا بریک پاره مان دابین کردوه بۆ خه رچی نه و کۆنفرانسه، وا له ئاماده کاریدان و گه ر کاره کان به باشی چنه پیش وه که نه خشه مان بۆ داناوه، نه وا له چه ند مانگی داهاتوودا له یه که له م ولاتانه ی نه وروپا ده بیه ستین.

سه بارت به نیوه ی دووه می پرسیاره که تیش به دلناییه وه خۆی کۆنگره بۆ دووباره خۆریکخستنه وه و کردنه وه ی خۆییکتی تازه به بهر ئۆرگانه کاندایه، تا به گوپ و تین و گیانکی نوپوه ده سته کار بکه نه وه، دیاره هه له سئنگاندنی ده وه ی نیوان کۆنگره ی سێ تا چوار، که موکوری و سستی کار و ئۆرگانه کان، په پره و پڕۆگرام و به رنامه ی ریکخواه که، نه خشه و پڕۆزه بۆ نابنده، هه مووی چیگه ی هه له سه تگاندن و لیسدوان ده بن، نه گه ری گۆران و چاکسازی و پیاجونه وه ش بۆ هه مو نه و شتانه له به رده مدا کراوه یه، دیاره نه و کات به ده نگی زۆرینه ده بیئت.

پرسیار: به داخه وه نه مرۆی ده بیئین گه چی کورد له ده ره وه و ناوه وه ی کوردستان زیاتر له خه می هه له یی ژیا نی تابه تی و سامان په یدا کردن، که متر به لای پرسه نه ته وه ییه کان و دۆسیه ی هه له بجه و نه نغال داده چن؟ نایا رینماییت بۆ نه وه ی نوێ چییه ؟

هيو ناسيخ: وه که له وه لامیکی تردا ئاوازه م بۆ نه م خاله کرد، نه مه هۆکاری خۆی هیه، له پیش هه مو یانه وه، به داخه وه دوو سه رکردایه تی کوردی له باشور به تابه تی و پارته سیاسییه کان به گشتی نه یان توانیوه، یان راستر بلیم نه یانویستوه، که لاوانی کورد و نه دامه کانیان له م ولاتانه، به گیانی نیشتمانه پره وه ری دوور له ده مارگری حزبیایه تی و پارچه گه ریتی زرگار

هيو ناسيخ: سه ره تا پيم باشه ئاوازه به وه بکه ی، که به پنی په ره وه ی ناوخۆ ده بوو له مانگی دوانزه ی سالی پابردودا کۆنگره ی چوارمان ساز بکردایه، چونکه هه ر دووسال جاریک کۆنگره ساز ده که ی، به لām به هۆی نه بوونی خه رجه یه دوامان خستوه، خۆشه بختانه نیستا بریک پاره مان دابین کردوه بۆ خه رچی نه و کۆنفرانسه، وا له ئاماده کاریدان و گه ر کاره کان به باشی چنه پیش وه که نه خشه مان بۆ داناوه، نه وا له چه ند مانگی داهاتوودا له یه که له م ولاتانه ی نه وروپا ده بیه ستین.

سه بارت به نیوه ی دووه می پرسیاره که تیش به دلناییه وه خۆی کۆنگره بۆ دووباره خۆریکخستنه وه و کردنه وه ی خۆییکتی تازه به بهر ئۆرگانه کاندایه، تا به گوپ و تین و گیانکی نوپوه ده سته کار بکه نه وه، دیاره هه له سئنگاندنی ده وه ی نیوان کۆنگره ی سێ تا چوار، که موکوری و سستی کار و ئۆرگانه کان، په پره و پڕۆگرام و به رنامه ی ریکخواه که، نه خشه و پڕۆزه بۆ نابنده، هه مووی چیگه ی هه له سه تگاندن و لیسدوان ده بن، نه گه ری گۆران و چاکسازی و پیاجونه وه ش بۆ هه مو نه و شتانه له به رده مدا کراوه یه، دیاره نه و کات به ده نگی زۆرینه ده بیئت.

ایکار ئەحمەد: پەشیمان بوونەوه لە کارێک ک زیانی بە خەڵک گەیانیدی، نیشانی گەورەییە،

داوای لیووردنکردن شانۆ شکوێان گەورەتر دەکاتەوه

سازدانی : عەلی مەحمود

رێکار ئەحمەد سالی (١٩٦٤) لە دایک بوو، کۆلیژی ئەندازیاری بەشی ئەلیکترۆنیکی لە زانکۆی سەلاحەدین تەواو کردوو، لە ساڵی (١٩٧٧) لە ریزی رێکخستەکانی بزوتنەوهی سۆسیالیستی کوردستان دەستی بە تیکۆشان کردوو و لە دواوە تەواوکردنی زانکۆ بۆتە پێشمەرگەو بەردەوام بوو و دانەپراوه و لە شاخ ئەندامی دەستەتە بەرپۆتەبەردنی یەکیتمای نووسەرانی کوردستان بوو و لە چەندین پلەی بەرپرسیارێتیدا لە نێو بزوتنەوهی کوردستاندا بینییوه، سالی (١٩٩٣) لەگەڵ دەستەتە تیکۆشەر حزبی رزگاری کوردستان راگەیاندوو و بۆ چەند ساڵێک ئەندامی دەستەتە بەرپۆتەبەری کۆنگرەتەتەوهی کوردستان بوو و لە بواری ئەدەب و رۆژنامەوانیدا بەرەمی بلۆکراوهی هەیه.

نوگرەسەلمان: ئایا پارێتی گەلی دیموکراتی کوردستان، هیچ کات پاسداری هێناوتە باشووری کوردستان؟، بە تایبەت بۆ ئەجماندانی کاری سەربازی هاوێش؟

وەلام: نەخێر، پارێتی گەلی دیموکراتی کوردستان هیچ کات پاسداری نەهێناوتە ناو باشووری کوردستان، هەروەها چالاک سەربازی و پێشمەرگەیی لەگەڵ پاسداران و هێزەکانی دیکی کۆماری ئیسلامی ئێراندا ئەنجام نەداوه. ئەمە شتیکی شارواوە نیه و هەموو هێزە سیاسیهکانی کوردستان ئەو راستیه دەزانن.

نوگرەسەلمان: ئایا پارێتی گەل لە شەرەکانی حاجی ئۆمەران و هەلبەجە پشکداری کردوو؟، ئەگەر نا بۆچی؟

وەلام: نەخێر پێشمەرگەکانی پارێتی گەلی دیموکراتی کوردستان بەشداریان لە شەرەکانی حاجی ئۆمەران و هەلبەجەدا نەکردوو، کاتێک بۆ شەپێ هەلبەجە ئامادەکاری دەکرا، داوا لە سەرکردایەتی پارێتی گەل کرا هەتا ئەگەر بە رەزمیش بێت بە چەند پێشمەرگەیک بەشداری لەو شەرەدا بکات، بەلام سەرکردایەتی پارێتی گەل وەلامی داخوازیهکی

نەدایهوه و ئامادەنەبوو یەك پێشمەرگەش بۆ ئەو شەرە رهوانه بکات. تەنانەت ئاکامهکیشی لەبەرچاوان دابوو، دەیزانی که زۆر خراپ بەسەر نەتەوهی کورد دەشکێتەوه و میژووش بەزەیی بەکس دا نایهتەوه. پارێتی گەل هاوێشی کردنی لەگەڵ هێزەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران دژ بە سوپای عێراق بەهەڵبەشی سیاسی گەوره دادەنا، چونک ئەو دوو ولاتە لەشەر دابوون، هەروەها هێنای شەرە بۆناو مائی کوردستان بە ترسناک دەزانی و بە دژی بەرژەوهندیهکانی دۆزی کوردی لێکدهدایهوه.

نوگرەسەلمان: هیچ کات ئێران داوای لە پارێتی گەل کردوو کاری سەربازی هاوێش پێکەوه بکەن، ئەگەر بەلێهه وەلامهکه هۆی چیهه پارێتی گەل بەو ئەرکه هەلنەستاو؟

وەلام: بێگومان زۆر چاران کۆماری ئیسلامی ئێران داوای دەکرد ک پێشمەرگەکانی پارێتی گەل هاوشانی پاسداران چالاکي هاوێش دژ بە سوپای عێراق ئەنجام بدەن، بەلام کاک سامی عەبدولرەحمان یادێ بەخێر، هەر جارهی بەبیاتۆیک رەتی دەکردوو، هەندێک جاریش کۆماری ئیسلامی ئێران بەپاساوی ئەوهی دەیهوێ هاوکاری پارێتی گەلی دیموکراتی کوردستان بکات، ئامادهی خۆی پێشان دەداو رایدهگهیانده هێزێکی کوردی رۆژهلات یان کوردی زان بەجلی کوردیهوه دەخاتە ژێر دەست پارێتی گەل تا دژ بە هێزەکانی سەدام شەرە بکەن، بەوهۆیهشەوه پارێتی گەل باشتەر دەناسرێت و خەلکیکی نوێی رووی تێدهکەن! بەلام دیسانهوه رەت دەکرایهوه، چونک پارێتی گەل پێوابوو جیاوازی لەگەڵ هێزەکانی دیکی کوردستانی دا هەیه و نایێ لاسایی ئەوان بکاتەوه. پارێتی گەل پێوابوو بەهێنای پاسدار بۆ باشووری کوردستان تەنیا کوردی زیانی لێدهکوێت و دەبێ بەمەیدانی شەرە کوشتان، گوندو ئاوابی کوردستان خاپور دەبێ، ئەوهش بیاقت بەدەست سەدامهوه دەدات تا پەلە لە وێرانکردنی کوردستاندا بکات. پارێتی گەل ئەمەیه

نوگرەسەلمان: پێت وا نیهه ئەو کاره هاوێشانه لە گەل ئێران بوه بەهانهیهك بۆ جینۆساید کردنی کورد؟

وەلام: رێژیمی سەدام دڕندەو

دیکتاتورو رهگهزیهرسهت بوو، بەههموو توانایکوه ههولێ لهبێنبردنی کوردستانیانی دەدا، بەدوای بیانۆ و دەرڤهتیکدا دهگهرا کارناسانی بۆ بکات، بۆیه کاتیک پێشمەرگەکانی کوردستان کاری هاوێشیان لەگەڵ ئێران ئەنجام دا ک لەگەڵ عێراق لەشەردا بوو، بە قازانجی بەعس شکایهوه، بیانۆیکي باش بوو، تا سیاسهتی قێکردن و لهنێوبردنی گەلی کوردستان پێپۆ بکات. سەرەنجام ئەو هاوکاریه بوو بە بیاتۆیک بۆ جینۆسایدکردنی کوردستانیانی. هەر ئەوهش وایکرد ک ئەو رۆژێ جیهان لەسەر باشووری کوردستان بەدەنگ نەیهت و ئاور لە تاوانهکانی سەدام نەداتەوه ک دژ بە کوردستانیانی ئەنجامی دەدا. دەنا کیمیابارانکردن و ژههراپارانکردنی گوندو ئاوابیهکانی کوردستان شتیکی کم نەبوو، ولاتانی جیهان راستهوخۆ یا ناراستهوخۆ لهڕێی سیخروانی خۆیانەوه ئاگایان لێههبوو، بەلام چونک شەپێ ئێران- عێراق لەگۆرێ بوو، ئیدی قسهیان نەدەکردو چاوپۆشیان لێدهکرد.

نوگرەسەلمان: ئایا پارێتی گەل قەت رێگری له دانیشتووانی لادیکان کردوو بۆ ئەوهی خۆیان رزگار نەکەن له و کۆمەلگۆریانه؟

چارهسەر نەکراون. *یههودیەکان هەموو ساڵێک بەرپرسیانی ئەلمانیا، که تاوانباران بە ئەجماندانی تاوانی هۆلۆکۆست دەبەنه سەر مەزاری شههیدهکانیان و سەری پرۆشیان پێ دادەنەوێن، ساڵی ٢٠٠٨ ئەنجیلا میترکل بە پێی سەرچاوهیهک، لەسالیادی دامەزراندنی ولاتی ئیسرائیلدا، بەردەم پەرلهمانی ئیسرائیلدا رایگهیانده، وهك ئەلمانیا بەرامبەر به هۆلۆکۆست هەست بە شەرەمەزاری دهکەین، کهچی ١٠ پەرلهمانتاری ئیسرائیلی وهك ناپهزاییهک بەرامبەر به میترکل، که به زمانی ئەلمانی له پەرلهمانی ئیسرائیلدا قسهیکرد ئامادهی کۆبونوهه که نەبون، چونکه رایانابوو قسهکردن به زمانی ئەلمانی له پەرلهمانی ئیسرائیلدا کارهساتهکهیان به بیر دینێتهوه. *ئەه دهسهلاتدارانی کورد بۆچی

هەلبەجە دەبەسترت، بەلام کاربه‌دستانی هەرپم نەیاننوانیه فشاریان لێ بکەن، بە تایبەتی له پەرلهمانی ئەوروپا، که دهزگایهکی گرنگی نێودهولەتیه بۆ ئەوهی تاوانهکه به جینۆساید بناسین و ئەو حکومهت و کۆمپانیا بیانیانهی هاوکاری عێراقیان له کیمیابارانکردنی شاری هەلبەجەدا کردوه، بخړینه ژیر لێپچینهوه و قهرهویی خەلکی هەلبەجە بکەنوه. *هیشتا فشار له حکومهتی عێراق نەکراوه، به فەرمی داوای لێبردن له خەلکی شاری هەلبەجە و گەلی کورد بکات، به پێچهوانهوه دهسهلاتی کوردی زۆرتین سازشی بۆ عەرەب و دهسهلاتهکهیان کردوه، که وا پێویست بو به هیچ جۆرێک بوار بۆ عەرەب نەکرێتهوه، پێ بنێنه ناو هەریمی کوردستانهوه و هەلبەجەش زۆر به تایبەتی.

خەمی هەلبەجە

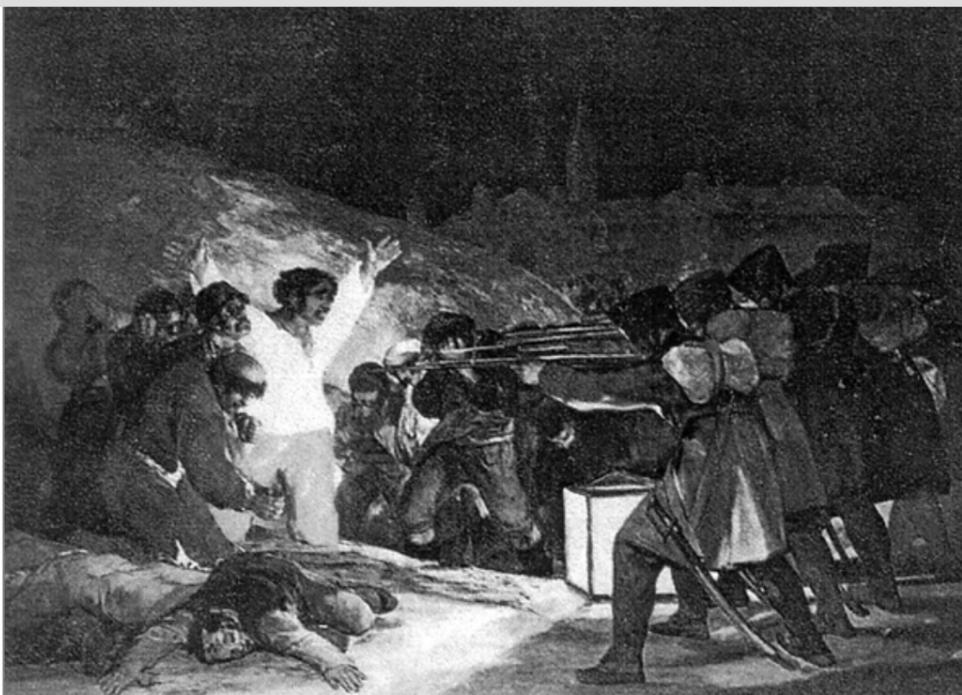
*دوای تێپه‌رپوونی ٢٤ سال بەسەر ئەجماندانی تاوانی هەلبەجەدا هیشتا له‌سەر ئاستی نێودهولەتی و پەرلهمانی ئەوروپادا به جینۆساید نەناسینراوه، له ئاستی حکومهتی عێراقدا به بریارێک تاوانی هەلبەجە به جینۆساید ناسینراوه، بەلام دوای ئەم هەموو ساله نه‌چۆته پێشوه و برینی ئەم شاره‌ی شاعیران و وێژه و کهسایه‌تیه گه‌وره‌کان ساپۆژ نەکراوه و تا ئیستا بێنازه.

*حکومهت و پەرلهمانی کوردستان و ه‌ردو حزبی ده‌سه‌لاتدار له ئاستی گه‌وره‌یی تاوانی هەلبەجە و کارکردن بۆ به جینۆساید ناساندنی زۆر لاواز و بێ دهره‌ست بون، جاروبار له ئەوروپا کۆنفرانس تایبەت به تاوانی

ستاره عارف

تابلۆیه کی گویا و راپه‌رینه مه‌زنه‌کی ئاداری ١٩٩١

لێزان جه‌باری

ئهم تابلۆیه یه‌کێکه له شاکاره‌کانی هونه‌رمه‌ندی ئیسپانی (گویا- ١٧٤٧-١٨٢٨) ناوی تابلۆکه (٢ی مایسی ١٨٠٨) به‌ مێژووی دروست کردنی ده‌گه‌رێته‌وه بۆ ئه‌و ساڵه‌ی که‌ ناوی تابلۆکه‌ی لێنراوه، گویا ژۆر زیره‌کانه‌ گوزارشته‌ له پاش سه‌رنه‌که‌وتنی راپه‌رینه‌ گه‌لی ئیسپانیا ده‌کات دژی ئیمپراتۆریه‌تی فه‌ره‌نسی به‌سه‌رکردایه‌تی (ناپلیۆن). که‌ ئه‌و کاته ئیسپانیایان داگیر کردبوو، له تابلۆکه‌دا دیاره‌ پیاوانی رژیمی ئیمپراتۆریه‌تی فه‌ره‌نسی چۆن هاوولاتیانی ئیسپانیایان ریز کردووه و گولله‌بارانیان ده‌کهن و سه‌رکووتیان ده‌کهن. چونکه‌ یه‌کسه‌ر و له پاش سه‌رنه‌که‌وتنی راپه‌رینه‌کی گه‌لی ئیسپانیا ئیتر پیاوانی ناپلیۆن که‌وتنه‌ ره‌شه‌کوژی هاوولاتیانی سفیل و بێ دیفاع به‌ هه‌موو شێوه‌یه‌کی دپدانه‌... مێژووی ئه‌و رووداوانه‌ و تابلۆکه‌ ده‌گه‌رێته‌وه بۆ نزیکه‌ی دوو سه‌د سال پێش راپه‌رینه‌ مه‌زنه‌که‌ی به‌هاری ١٩٩١ له‌ کوردستان و شه‌اره‌کانی تری خوارووی عێراق... پیاوانی رژیمی له‌ گۆنپراو و سه‌دامی دیکتاتور به‌ هه‌مان شێوه‌ی ئیمپراتۆریه‌تی فه‌ره‌نسی له‌ پاش هێرش بردنیان بۆ سه‌ر کوردستان بۆ سه‌ره‌کووتکردنی راپه‌رینه‌که‌

کرد، به‌ سه‌دان تابلۆی زیندوو له‌ کوچه‌ و کۆلانه‌کان دروست کران نزیکتزینیان تابلۆی شه‌هیدانی گه‌ره‌کی شۆریجه‌یه‌ که‌ تیایدا رژیم به‌چه‌ند رۆژیک پێش ده‌ست پێی کردنی راپه‌رین پۆلێک لای خۆین گه‌رمی بێ تاوانی گولله‌باران کرد. له‌ کۆتاییدا ده‌خوازم له‌ حکومه‌تی هه‌ریه‌م کوردستان له‌ هه‌موو شار و شارۆچکه‌کانی کوردستان تابلۆی شه‌هیدانی راپه‌رین دروست بکات و له‌ سه‌نته‌ری شه‌اره‌کاندا دابنرێت تاکو

هه‌له‌بجه

زامدار هه‌ورامی

نه‌غمه‌ و بۆلبۆلی، هێماو ئه‌وینی
سه‌مای په‌پوله‌ و گۆلزار و ژینی
هاژه‌ و شه‌تاوان، خرۆشوه‌هانی
ده‌نگی گیان به‌خش و سیاو چه‌مانه‌ی...
هۆرپێکی و سه‌ما و پۆله‌ کناچان
هه‌له‌هله‌ و شادی گۆرانپوچان
وه‌لات په‌نگینه‌ن، ساراو ده‌شت و ده‌ر
نه‌ورۆژ ده‌م جامه‌ی تازه‌ش که‌رژهن وهر
وه‌ره‌تا و نیشته‌ن ئه‌و بالوو که‌لی
شارش تاسنان، هه‌لمه‌ و خه‌رده‌لی
کیمیایی نیشته‌ن ئه‌و پوخساری شار
شین و زاریه‌ن، هاواره‌ن، هاوار
په‌رسه‌ن، ماته‌مه‌ن، مه‌ینه‌ته‌ن، سۆزه‌ن
شبه‌وه‌نی زامی، بالای نه‌ورۆزه‌ن
کورد به‌شش خه‌م وژان و که‌له‌بچه‌ن
ره‌شپۆشی مه‌رگی کۆریه‌ی هه‌له‌بچه‌ن

هیشتا برینه‌کانم له‌ جه‌سته‌مدایه

ناریز داراپوور

هیشتا که‌ تلۆقه‌کانی گازی خه‌رده‌ل و سیانی...
له‌ ده‌مارمدایه.
له‌ سه‌رده‌شته‌وه‌ تا په‌شه‌ هه‌رمی و دولکان،
له‌ دالاهوه‌وه‌ تا زه‌رده‌ له‌ ناوچه‌ی کرماشان،
له‌ بالیسانه‌وه‌ تا گۆپته‌په‌ و نوگره‌سه‌لمان
له‌ هه‌موو شوئینیکی خاکه‌که‌م
هاواری عومه‌ری خاوه‌ره‌ و
گریانی پوو له‌ ماتبوونی منداله‌که‌ی له‌ بابۆله.
هه‌له‌بجه‌ دیسان
بۆنی گازی سیانید و خه‌رده‌لی ئالمانی و هۆله‌ندی لیدیت.
هیشتا نه‌عه‌ری فرۆکه‌کانی میرازی فه‌رانسه‌ له‌ گۆیمدایه.
هیشتا که‌ ده‌نگی خائینان و جاشه‌کانی به‌عس و
نامر فه‌وجه‌کانی فۆرسان
که‌ له‌ پێش سوپای نه‌فهرت و توورهدا،
بۆ کورد کۆژی هاتبوون، له‌ گۆیمدایه.
ئیسیتاکه‌یش
ده‌نگی په‌پوله‌کانی بێتاوانی هه‌له‌بجه‌ له‌ گۆیمدایه
که‌ له‌ کۆلانه‌کانی هه‌له‌بجه‌دا هاواریان ئه‌کرد:
ئهی هاوار دایه‌گیان.....
ته‌رمی هه‌زاران پۆله‌ی ولاته‌که‌م
هیشتاکه‌ بێسه‌ر و شوئین.
هه‌له‌بجه‌، به‌شیکێ بچوکی ئه‌نفاله.
هه‌له‌بجه‌ و سه‌رده‌شت و زه‌رده
مۆره‌ په‌شی لاپه‌ره‌کانی کۆشتاره
هه‌له‌بجه‌، سه‌میۆلی په‌ژاره‌یه‌ و
شبه‌وه‌نی هه‌ر دلێکی خه‌مباره.

گه‌رانه‌وه‌ بۆ باوه‌شی قه‌سیده‌کانی مردن

یه‌خشان

شینق ئه‌حمه‌د غه‌فور

هیناوه‌؟؟!!
بروام وایه، گه‌ر ده‌سه‌لات تو نه‌بوایه،
ئه‌وه‌ جیهان و گه‌په‌ک و مال
وناخیشمان ده‌بووه‌ خه‌راباته‌که‌ی
"مه‌حوی" ئهی مه‌رگ، هه‌میشه‌ ئه‌و
پرسپاره‌ می‌شکی بێ له‌نگه‌ر
هیشتووم بۆ ئه‌وه‌ی بێته‌ جزووری تو
گه‌رانه‌وه‌ی نییه‌!!
چ ده‌بوو ئه‌و حیکمه‌ته‌ت وانه‌بووایه!
خۆ تو له‌هه‌مووکاتدا هینۆ ده‌سه‌لاتت
هه‌یه، نازانم سه‌ره‌پای ئه‌و هه‌موو
به‌خشنده‌یه‌ت، بۆ له‌بردی مندال
وگه‌نچ چێژ ده‌بینی؟؟!!
ده‌بێ ئیستا چه‌ند بۆنباغ و
قردیلکه‌ی سوورت لا که‌له‌که‌ بووبیت،
باشه‌ حیکمه‌تی ئه‌وه‌ش بۆ پێش
نه‌بوونی پایزه‌!!؟؟
مردن، گه‌ر بلیم: تو کاره‌ساتی
ده‌ترسم "هنری دی منتریال" توپه
بیت وبلیت، (گه‌مژه‌ مردن کاره‌سات
نییه‌، کاره‌سات بێ ئومیدییه
له‌ژیاندا)
په‌یوه‌ندی نیوان توو ژیان پێش
له‌دایکبوونی من، ژۆر پاک بوو، وه‌لی
هه‌ر ئیمه‌بووین، دژایه‌تیمان
له‌نیوانتان به‌ریاکرد، له‌م ساتانه‌شدا
هه‌ر ئیمه‌ین له‌ ئامیزێ ژیانه‌وه
ده‌پۆین به‌ره‌ و مه‌رگ، به‌لام به‌ویستی
خۆمان نییه‌، ده‌پۆین وه‌گه‌به‌مان
سیخناخه‌ له‌درۆ و خیانه‌ت، هه‌ر
ده‌لین مه‌رگ... مه‌رگ... مه‌رگ...
به‌لام فشه‌چییه‌کانی "عه‌زیز نه‌سین"
له‌ ئیمه‌ پادشاه‌ترن.
ئیسیتا ئه‌زیش هه‌ر ئاره‌زووه‌که‌ی
"رابعه‌"م هه‌یه، که‌ داوای کرد خودا
ده‌سه‌لاتیکێ پێبه‌خشی ناگرتیک
بکاته‌ سه‌ر به‌هه‌شتا و ئاوێک به‌سه‌ر
دۆزه‌خ، تا له‌و نیوانه‌دا ده‌رکه‌وی کێ
به‌ راستی خودای له‌به‌ر خوداییه‌که‌ی
خۆش ده‌وی!!
ده‌زانی ئیمه‌ هه‌موومان باس له‌تو
ده‌که‌ین، بانگه‌هێشته‌ ده‌که‌ین، ئی
هه‌موومان له‌ هاتنت ده‌ترسین!
ئیمه‌ی مردۆف روخسارو ئاژه‌ل ناخ،
که‌ به‌ناوی تووه‌ قسه‌ی زل ده‌که‌ین
هیچ نین جگه‌ له‌گه‌وره‌ درۆزنه‌کانی
دونیا، ئه‌وه‌ی که‌ هه‌میشه‌ چاوه‌روانی
پیشوازیته‌ ته‌نها سیبه‌ری خۆته‌ گه‌ر
هه‌تبی!!
ئهی مه‌رگ پیت سه‌یر نه‌بێ، ئه‌گه‌ر
منی ژیان دۆست ئیستا له‌ ته‌ک تو‌دا
بدویم، له‌م ساتانه‌ش سه‌یرتر
ئه‌وه‌یه، که‌ عاشقتیم، ده‌زانی هه‌ر
عیشقیک بێ ره‌نگه‌، تو هیچ ته‌ئویلیک
هه‌لناگرێ، ئه‌و بیده‌نگیه‌یی تو
خوت پتوه‌گرتووه‌، هه‌ر له‌ مندالیک
ده‌چی، گومانی یه‌که‌مین ساتی
له‌دایکبوونی لێبکری، ئه‌من ده‌میکه
له‌تو یاخیم وحه‌ز به‌مردنت ده‌که‌م،
وه‌ک یاخیبوونی هاوولاتییه‌ک له‌
نیشتمانه‌ بێ نیشتمانه‌که‌ی.....
به‌لام ئه‌مرۆ... نه‌ق له‌وه‌ته‌ی
ناشنایه‌تیم له‌ته‌کدا په‌یدا کردووی،
شتیک نه‌ماوه‌ له‌نیوانماندا ناوی
حه‌رام بیت!
ئهی مه‌رگ عیشقی ئیستایی من بۆتو
ته‌نها ئه‌ندیشه‌یه‌! زویر مه‌به‌،
چونکه‌ ئه‌وینی من بۆ ژیاو بۆ
خۆشم، چ نییه‌ جگه‌ له‌ چه‌ند
ساتیکێ خه‌یال!!
وه‌لی من بروام به‌موقه‌ده‌ساتی تو
هه‌یه، گه‌ر تو نه‌بی، ئه‌و ژیانه‌ی
من ناوم لێناوه‌ "یاره‌ جاویدانه‌که‌م"
به‌ره‌للاییه‌که‌ و هیچی تر نا
"دۆزه‌خیکه‌ بۆسووتانی په‌روانه‌ ئاو
وخۆر زه‌مین و من و ته‌نانه‌ت
تۆش!!
ترس له‌تو وه‌ک ترسی زه‌ندیقیکه‌ له
سوژده‌بردن
گومان له‌ناپاکیت وه‌ک گومانه
له‌دایک، تو ئه‌وه‌نده‌ دلره‌ق نیت، که
باسیان بۆ کردووم، بوونی تو
پاکبوونه‌وه‌ی ژیانه‌!!
تو هه‌رگیز مه‌نفاکه‌ی "غه‌مبار" نیت،
به‌لکو که‌چه‌ خونه‌چه‌کی نیو
قه‌سیده‌کانی "شیرکۆ"یت، نه‌ها که
له‌گه‌ل تو‌دا گفتوگۆ ده‌که‌م ژیان
واده‌زانی ئه‌وم له‌بار بردووه‌!!?
ده‌زانی دۆسته‌ به‌ئاگاکه‌م ئه‌ز هه‌رگیز
ئه‌وه‌م بیرناچێ، که‌ "حه‌مزاتۆ"
وتوویه‌تی ته‌واو په‌یوه‌ندی نیوان من
وتو ده‌خاته‌ روو، ده‌یگووت (شه‌راب
بنۆشه‌، به‌لام سوکایه‌تی به‌نان مه‌که‌،
گۆرانی بچره‌، وه‌لی گوی له‌چیرۆکی
بگه‌ر، شیعیر بنووسه‌، ئی چیرۆکی
ساده‌ش فری مه‌ده‌).
ئهی مه‌رگ سه‌یره‌ قه‌ناعه‌تم به‌بوونت

نیگاكان ئاویته یه کن له گول

ستار نهجمه د عهبدولپه حمان

پیشته وهی سه حرا ..
 تینویتی به خه ندهی نیگا،
 خه نهی شابالی کۆترو
 خوینی نیو گه رووی،
 کینهی دل بشکینیی.
 چیا له شه وی تاریکی راپه ری.
 خواحافیزیان له بیربردینه وه،
 گهردنیان هینایه بهر سایه ی
 هه سان.
 چه قویان به هه ناسه ی په پوله
 تیزکرد،
 دلیان له به رایه جه ژنه کان
 داگیرسان.
 کاتیك چوون ...
 بیویستی ئاره زوو
 خوانیان به گه رمی بو شه وگه رد
 به جیمه .
 چلیان له ربه دانه بریبوو
 هه رمییان نه کردبووه کاسه ی
 مهینوشین.
 بیئاگا له زاری ئاگر،
 بیده ربه ست له سه فه ر.
 نه یانده زانی ...
 هه نگاو له کوی ته واوده بی،
 په نه چه چۆن ده داته پر مه ی گریان.
 بۆ نه شه که نه چه ی بی نیشتمان .
 له تو بزاوه ، ناویك نه بوو بۆ ژوانگه .
 نوگره سه لمان ، شه کره به فرینه ی
 نه دیبوو .

ده سرازه یان کرده سیداره ی لانک
 و چه ز،
 تاسه یان .. خسته په چه ی
 بیابانه وه .
 لم، تیرا بوو له چه ورو خوین .
 کتیبی پیروز،
 نایه تی خودایان سووتاند .
 سکی خاکیان به وه یشوومه
 هه لدری ...
 زه وی بووه گۆرستان،
 بیابان درزی تیکه وت،
 نیگا شکا،
 ئاو ردینی هاته وه .
 بوونه ئالو
 ناسنامه ی نه نفال .
 هه تا ئیستا .. دیرۆک ..
 دواساته کانی به فرو خوینه
 سه حراش .. شه رمه زارو ریسوا ..
 بۆ لوتکه یه ک ..
 دهستی له سه ر زام دانا وه .
 بۆیه ته زوویه ک له ژان ..
 به جه رگما رۆده چی .
 چاویک له چاوه روانی ..
 شوینیه واری برین،
 له سه ر ئیسکم ناسرپیته وه .
 ته من زیدی گومانه ...
 شکۆ وشه کانم ده سووتینیی،
 شیعر بیمروه تیان ده نو سیتته وه .
 په ربه یه ک نابیتته مؤمیك ..

په نه ره ی ژووره که م ماچکا .
 له تابلوی خه ونیکدا ..
 رابه خم چه سه ره ته،
 نیازم له کۆشی گولدانیکدا،
 راناچه نی بۆ نسبی ته نیاییم .
 داویک له رووناکی ..
 ئاویته یه ک له گول و ئاو،
 سپیدم ناشۆنه وه .
 په نه که کانم سه ردانی،
 خۆزگه و سه ره وتن نا که ن.
 خه م ده مه ژینیی ..
 به خۆر برژانگی نه وازش شانه
 ده که م .
 ئه ستیره یه ک خوینادا له قه ره ی
 پارشیوم ...
 عه شقیك له ناخما ،
 کۆرپه ی گپری خستۆته
 زامه کانمه وه .
 په روانه یه ک بۆچلی کرانه وه م ...
 نه مامی تیکه لیبونی،
 به ئامیزی دارستانم نه ناساندووه .
 شنه ی هه لاله یه ک چوون چرپه،
 ئه نگوستی هه لاله یه کی نه سپیوم .
 بۆئا هیك دیده ی خۆم دانه درم ...
 نیگا هه ناوی هه لگرتووه .
 دهنگی سه مایه ک ...
 دیده ی روتیبونه وه ی،
 به بالی په پوله سپاردووه .
 سه مای تاسه یه ک ...

هیلانه ی له سه ودای چیکردووه .
 نزای تینویتییم ...
 به دلۆپیک ژان،
 باده یه ک ئاورنگ،
 له شه ونوژم تیرنابیت .
 بارانی هه نسکیك،
 له گلینه دایکردووه .
 ئاسمانیک له روومه ت
 به ماچی گول و ئاو
 له خه لوه تگای سۆزدا شیینبووه .
 ده میك له تریفه ..
 لانکیك له بیده نگی،
 رستیک له په رچه م ...
 به سه ر پاکیدا هه لیکردووه .
 زاری کانیه ک راوده نین .
 نیگای په یوه ست،
 له کلی سووتاوی چاوده نین .
 ئه شکی شه و ...
 به چلی که نار ده سپرن .
 سووی هه ناسه ...
 له تابلوی لیودا هه لده که نن .
 خه زانی ته میك ..
 له چاوه روانی ژوان ریکده خه ن .
 بۆگلکزی ئه دگار ..
 بۆئه وه ی دل و چیا،
 بکه نه خه نده ی ئاوازی وه ته ن .
 دیده ی روتیبونه وه ی،
 به بالی په پوله سپاردووه .
 سه مای تاسه یه ک ...

کوگردنه وهی به شی دووه می زامه کان

سه راب

(١)
 (ناسه وار)
 گه رام بۆتان ..
 له ژووره قوره کانی جاری جارانتاندا
 نه بوون !!
 گه رام بۆتان ..
 که چی نه دهنگ .. نه ره نگ ..
 نه هیچ ئاسه واریکی خاکیم ..
 له نه خشه ی خه ونه له بارچووه کانی
 ئیوه دا .. نه دۆزییه وه !!

(٢)
 (بیرچوونه وه)
 بیرتان ئه که م ..
 پر به جه سه وه .. پر به خوین ..
 پر به رۆحم !!
 بیرتان ئه که م .. ئه ی ئه وانه ی که هیچ
 کات ناتاناسمه وه ..
 که هیچ کاتی ..
 هه والیکی راستان نییه ..

ته مومانئ ئه و کۆچباره تان بۆ بکه م
 که خۆم تیایدا قه له میك بووم له
 هه نسکی منالان ..
 نامه یه ک بووم له به رامه ی مه رگ
 نه و ..
 من خه ونیکی ره نگاله یی پیده شتیك
 بووم ..
 پیده شتیکی مات وه ک ئاسمان
 پیده شتیکی مات وه ک تاوان
 ئه و تاوانه ی که وه ک سه راب
 نه ئه بیبران ..
 چاوی قانونیش به جوانی
 هیچ کاتی فه رقی نه ده کرد
 نا قه ت پیم ناکرئ .. بیمه وه
 تا سه ردیبری ژانه کانتان
 له نوکه وه بۆ بگێرمه وه
 ناپیم ناکرئ ..
 پیم ناکرئ ..
 ناکرئ .. نا .. نا !!

بی ئاسه وار ..
 ئومید له ئومیده گه وره کانتاندا
 ده ژئ ..
 هه موو ده می ..
 مه رگ سه ردیبری هه والتانه !!
 (٣)
 (په یك)
 وا دیمه وه ..
 وا دیمه وه .. ده ببه خامه و
 به لهرز خۆم ده که م وه پانتایی
 کاغه زتاندا و ..
 گۆنای پاکئ .. په که .. په که ی
 چیرۆکه کانتان ماچ ده که م
 دهستی فانتازیای برسیتی و ..
 خه مه کانتان تیر ده گوشم ..
 وا دیمه وه و تاکو ئه مشه و
 له نوکه وه
 باسی کوژاندنه وه ی چراکان و ..
 ویرانکاری ژووره قوره کانی دل و

بەرەو بیست و چوار سالە یادی کیمیا بارانی هەلە بجه

نېبراھیم ھورامانی

گەرەوی لەم چەشنە وەبەر بەھێزیتەو . لەم پوانگە یەشەو ئەتوانم ئەو بەلێم ئەنجامدانی ئەو مەراسیمانە بەو شەکلە تەقلیدیەیی لەسالانی رابردوودا ھۆکارێک بوون کە نەمانتوانیوە دۆسییەیی هەلە بجه بەکەینە ئەرشیفیکی دەولەمەند و خاوەن دیکۆمێنتێکی بەرفراوان لەراستتیدا ئەم دۆسییەیی خۆی لەخۆیدا دۆسییەییەکی فرە لایەن و دەولەمەند .

بەلام ئەو ئەمە ئیمە بوین کە نەمانتوانیوە ئەرکەکانمان لەبەرامبەر ئەم دۆسییەییەدا بەدرێژایی سالانی رابردوو بەجێ بەھێنن و مامەلەییەکی دروستی لەگەڵ دا بەکەین .

مەراسیمیکی لەم شێوێیە دیاری بەکەین . دوایار ئەوکاتەیی ھەستمان بەئەرکەکانمان کرد پتویستە پووبەرووی وەلامی ئەو پرسیارە بیینەو کە پیمان دەلێت پتویستە چ بەکەین؟ دەبێت ئەرکەکانمان لەبەرەو چوونی مەراسیمیکی بۆ خستتە رووی سیمای پاستتەقینەیی مەزۆمیەتی گەلەکەمان و خستتە رووی واقیعیەتی دوژمنکاریانەیی پزۆمی بەعسی دەبێت بەچ بەرنامەییەکەو خۆمان ئامادەبکەین و چۆن لەم مەراسیمەدا پەيامەکەمان بگەین؟

لەکۆتاییدا بۆئەوێ بتوانین بەدەر لەشەکلێتی ئەنجامدانی مەراسیمەکانی سالانی پشۆوتەر دەکرێت مەراسیمی داھاتوومان بە چەندین سیمیناری زانستی لەسەر دۆسییەیی کیمیا باران و خستتە رووی

ئەکەر بەووردی لەتەواوی مەراسیمەکانی ئەو بیست و سێ سالەیی رابردوو بوانین دەگەینە ئەو پاستیەیی سەرچەمیان دوبارەبوونەو بوو تەنھا چەند گۆرانکارییەکی شەکلێ لەبەندەکانی مەراسیمەکاندا ھاتوو .

سالانە چەند کاتژمێرێک بۆ ئەم مەراسیمە تەرخان دەکرێت لەتیبدا چەند ووتار و بەرھەمی موزیکی نمایش دەکرێت، ئەکەر بەھەلەدا نەچوویم تەواوی ئەوسالانە ئەم چەند کاتژمێر بەشێوێی فەرمی بەمەراسیمەکەو ناسراوہ پاستە سالانە لەکاتەکانی دواتر دا چەن بەرھەمیکی ھونەری نیشان دەدرێت بەلام ئەمانە زیاتر چەشنی لەپەرەوێزی مەراسیمەکاندا بەھرحال بۆلەمەوبەدو ئیتیر کاتی ئەوھاتووہ لەم خولگە تەقلیدیە بچینە دەرەو و پتویستە ھەست بەو بەکەین ئیمە لەبەردەم یادەوہرییەکی گەرەوی نێو بزۆتتەوہی نەتەوہی گەلەکەمان داين . لێرەو دەکرێت بۆئەوێ شەکل و فۆرمێکی نوێ بچەخشینە سیمای ناوہرۆکی مەراسیمی سالی نویمان دەبێت خۆمان لە ھیزی سۆزگەرای بەدوور بخەین و سوود لە پشۆپو کەسایەتی ھەمووان وەرگیرین بەدەر لەجیاوازی ناوچەگەری . بەسوود وەرگرتن لە راپۆز و پششیارەکانی پشۆپوہکان ئەو کاتە دواترین ئەرکەکانمان بۆ ئەنجامدانی

پاش ئەنجامدانی تاوانی ھێرشە بەعسیە عێراقییەکان بەچەکی کیمیاوی بۆسەر شاری ھەلە بجه وقەتلوعامکردنی دانیشتوانەکی و خاپورکردن و وێرانکردنی شارەکە لە (١٦/٢/١٩٨٨) وەک وەبیرھێنانەو و بۆ پزۆگرتن لەگیانی قوربانیانی ئەم تاوانە وەک نەریتیک سالانە لە شاری ھەلە بجه و زۆریەیی شارەکانی کوردستان و ژمارەیک لەو ولاتانی دنیا مەراسیم بۆئەم یادە بەرپۆہ دەچێت .

ئەمسال واتە سالی (٢٠١٢) و بیست و سێ سال بەسەر ئەنجامدانی ئەم تاواندا تیبپوہ و لەم سالدا بیست و چوارەم مەراسیم بۆ ئەم یادەوہرییە بەرپۆہ دەچێت . لە ئیستاشدا ھەلە بجهییەکان بەتایبەت لەشارەکاندا خۆیان بۆ ئەنجامدانی مەراسیمی یادەوہرییان خۆیان ئامادە دەکەن .

ئەوہی مەبەستی منە لەچوارچۆہی ئەم نوسینەماندا بیخەمە روو لەم

ئەکەر بەووردی لەتەواوی مەراسیمەکانی ئەو بیست و سێ سالەیی رابردوو بوانین دەگەینە ئەو پاستیەیی سەرچەمیان دوبارەبوونەو بوو تەنھا چەند گۆرانکارییەکی شەکلێ لەبەندەکانی مەراسیمەکاندا ھاتوو .

سالانە چەند کاتژمێرێک بۆ ئەم مەراسیمە تەرخان دەکرێت لەتیبدا چەند ووتار و بەرھەمی موزیکی نمایش دەکرێت، ئەکەر بەھەلەدا نەچوویم تەواوی ئەوسالانە ئەم چەند کاتژمێر بەشێوێی فەرمی بەمەراسیمەکەو ناسراوہ پاستە سالانە لەکاتەکانی دواتر دا چەن بەرھەمیکی ھونەری نیشان دەدرێت بەلام ئەمانە زیاتر چەشنی لەپەرەوێزی مەراسیمەکاندا بەھرحال بۆلەمەوبەدو ئیتیر کاتی ئەوھاتووہ لەم خولگە تەقلیدیە بچینە دەرەو و پتویستە ھەست بەو بەکەین ئیمە لەبەردەم یادەوہرییەکی گەرەوی نێو بزۆتتەوہی نەتەوہی گەلەکەمان داين . لێرەو دەکرێت بۆئەوێ شەکل و فۆرمێکی نوێ بچەخشینە سیمای ناوہرۆکی مەراسیمی سالی نویمان دەبێت خۆمان لە ھیزی سۆزگەرای بەدوور بخەین و سوود لە پشۆپو کەسایەتی ھەمووان وەرگیرین بەدەر لەجیاوازی ناوچەگەری . بەسوود وەرگرتن لە راپۆز و پششیارەکانی پشۆپوہکان ئەو کاتە دواترین ئەرکەکانمان بۆ ئەنجامدانی

٢٤) سال تیبپوہرەیت

ماوہتەوہ؟ کێ لەو دۆخەیی ھەلە بجه بەرپرسیارە، بۆچی تائیسنا کارنەکراوہ لە ئاستی بالادا بۆ ئەوہی ئەو کارەساتە کە وەک جینۆساید بناسرێت؟

نەخۆشخانەیی کە بپاری بو بکرتتەوہ بۆ بەرکەوتوانی ئەو چەکە قەدەغەکراوہ تەواو نەبوہ؟ ئایا دەسلاتی کوردی چۆن لەپوی دیت ئەو یادە بکاتەوہ، لەکاتێکدا خاوەن ھەریمیکی فیدرالین، بەلام پرسپاری ئەوہیە بۆچی ھەلە بجه لەدۆخەدا

دەگوزەرتن، (٢٤) سال تیبپوہرەیت ھیشتا ھەلە بجه وەک خۆبەتی و بەرکەوتوہکانی ھەر لە سوچی مالهکانیاندا خەریکن ملامنێ لەگەل ژياندا دەکەن، دەم نادەمیک ھەوایی کۆچی دوی قوربانیەک بەلۆدەبیتتەوہ، (٢٤) سال تیبپوہرەیت ھیشتا ئەو

شارە دەدەن . کە سالی داھاتو دیتتەوہ وەک جاری جارن بەبێ ئەوہی ھێچ بەلێنیکیان جیبەجێ کردبیت، جاریکی تر بە بەلێن خەلکی ئەو شارە شەھیدە فریو دەدەنەو .

یادکردنەوہی ئەو کارەساتە ھیندەیی کولانەوہ و بریندارکردنی خەلکی ئەو شارە شەھیدەیی ھیندە بۆسارپزۆکردنی ئەو برینە گەرەوی نە .

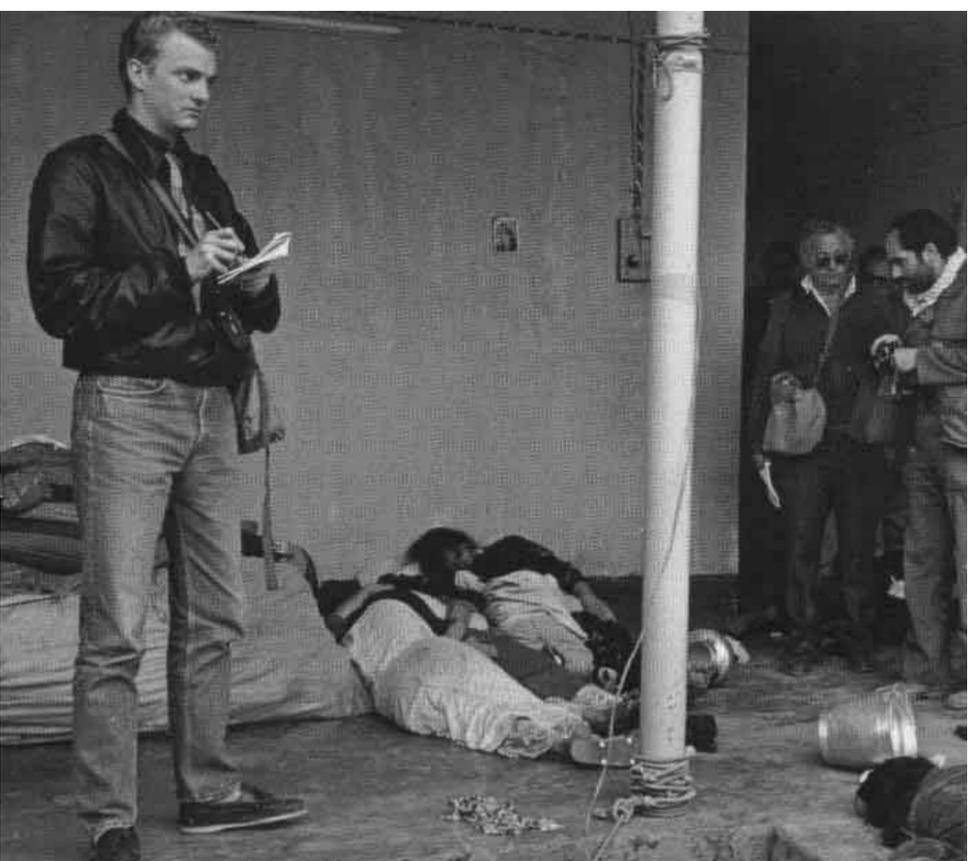
شێوہەیک ئاوری لێنەداونەتەوہ ئیستاش مالەکەیی عومەری خاوەر کە ناسنامە و ناویشانی ئیمەییە وەک گەل کورد، وەک خۆی وایە و ھەر بەکەلاوہی ماوہتەوہ، کە بەسەدان بگرە بەھەزاران دەفتەرە دۆلار لەسایەیی ئەو قوربانیانەدا وەرگیراوە یان بۆیان ھاتووہ، بەلام کە دەچیتە ھەلە بجه جگە لە پاشماوہی خانوی پوخاو ھێچی تر بەدی ناکەیت!

جەبار ئەحمەد

ئەوہی کراوہ ھێچ نەبە لە چاوە کارەساتە گەرەویەدا و دەبو ئیستە ھەلە بجه گەرەوترین سەنتەری بازگانی کوردستان و عێراق بواوە بەدەیان و سەدان پستۆزانت و ئوتیلی (خمس نجوم) یان پینچ ئەستیرەیی، تیبدا بواوە، و سالانە یادێ ئەو کارە ساتە بە مۆدیرتیرین شێواز بکرایەتەوہ بەرپۆ بکرایە و بەرکەوتوانی ئەو چەکە قەدەغەکراوہ بپرانایە بۆ ئەوورپاوە چارەسەر، ئەو قوربانیانە تەنھا لەپوی جەستەییەوہ زامار نەبون بگرە خەلکی ئەو شارە شەھیدە لەپوی دەرونیشەوہ زیانیان بەرکەوتوہ و بوئەتە قوربانی ئیمە دەبینن سالانە کە یادێ ئەو کارەساتە گەرەویە دەکرێتەوہ، لێپرسراوہکانی ئەم ھەریمە بە ئوتۆمبیلی ئەخیر مۆدیل جادەکانی شارە شەھیدەکە دەپتون و لە سەر مەزاری شەھیدان بەبێ ھێچ شەرمکردنیک بەلێنی باق و بریق بەو

(٢٤) سال لەمەو بەر لەکاتژمێر (١١/٢٠) نیوہرۆ فرۆکە جەنگیەکانی پزۆمی بەس بەپتی پلانێکی نەخشە بۆداریژاوە ھێرشیان ھینایە سەر شاری ھەلە بجهو لەماوہییەکی کورتدا ھەزاران کەسیان کردە قوربانی کە لە نێوانیاندا ژن و مندال و پیر و پیاو و گەنجی تیدا بوو، (٢٤) سال بەسەر ئەو کارەساتەدا تیبپوہرەیی کە چی قوربانیانی ئەو کارە ساتە ھیشتا بە ھۆی نازارەکانیانەوہ دەنالیئن و کەس ئاوریان لێناداتەوہ! کە پۆزانتیک ئەو قوربانیانە ببونە ناسنامەمان و ئیمەیان بەجیھان ناساند، کیشەیی کورد بەھۆی ئەوانەوہ بویە کیشەییەکی نیوہوولتەتی، بەلام بەداخوہ دەسلاتی کوردی بەھێچ

هه له بجه وشهر ومهرگ

مافه روهان: نجم الدين حمه سعيد

وله سه رده می دهسه لاتی خویدا، سه رکه شکی وتاوانه ناوخویدی وناوچهیی ونیوده وله تیه کانی که نهجامی دابوون بونه هۆکاری دروست بوونی کۆدهنگی نیوده وله تی دژی وپه لاماردانی تا روخاندنی ئه و رژیمه دپندهیه، وه سه رانی ئه و رژیمه له دادگای بالای تاوانه کانی عیراق روویه رووی دادگایی کردن وسزای ره وای یاسا بونه وه، جیبی خویتی ئامازه به وه بکهین که له نهجامی بپاره کانی دادگای بالای تاوانه کان له عیراق درکه وت که رژیمی له ناوچسو تاوانی کۆکوژی (جینۆساید)ی دژی گه لی کورد به گشتی خه لکی بی دهسه لاتی هه له بجه ودهوربه ری به تاییه تی نهجام داوه وله ئاسه واری ئه و بریاره ی دادگاشدا ده بیته قهره بووی زیانه هه مه جۆره کانی ناوچه که وکس وکاری قوربانیه کان بکریته وه ورژیمی ئیستای عیراق که خوئی له دهسه لاتنه کانی نهنجومسه نی نیشتمانی عیراق و حکومه تی عیراقی فیدرال و سه رۆکایه تی کۆمار ده بیته وه ده بنه میراتگری یاسایی حکومه تی عیراقی پیشوو وه ئهرکی قهره بوو کردنه وه یان ده که ویتنه سه ر ده بیته به بریاریکی تری دادگای تاییه تمه ند ئه و قهره بووه دیاری بکریته، هه رچه ند تا نوسینی ئه م وتاره ش ئه و دهسه لاتنه ی عیراق به فرمی له ئاستی ئه و تاوانانه دا وه میراتگر خو یان درنه خستوه به لام پیویسته له باری ئیستادا فشاری هه مه لایه نه یان له سه ر دروست بکریته به مه به سستی پۆرش هیئانه وه داوای لیبورن کردن له گه لی کورد به رامبه ر ئه و تاوانانه ی نهجامدارون، ئه وه ش به مه به سستی زامنکردنی دووباره نه بوونه وه ی تاوانی کۆکوژی له دژی گه لی کورد وهه روه ها ده سه ته به رکردنی قهره بوویه کی گونجاو بۆ شاری هه له بجه وکس وکاری قوربانیه کانی که له راستیدا خه لکی ئه و شاره ودهوربه ری به گشتی جۆریکن له قوربانانی که تائیستاش ئاسه واری ئه و تاوانه کاره ساتباره به سیمای شار ودانیشتونیه وه دیاره وگه وره یی قه باره وزیانه هه مه لایه نه کانی ئه و تاوانه به جۆریک بووه له گه ل ئه وه ی له ماوه ی زیاتر له ٢٠ سالی هه وله کانی هاوکاری وئاوه دانگردنه وه له لایه ن حکومه تی هه ریم وئاوه ندی وریکخراو و ولاتانی دره وه ش هیشتا پرۆسه ی ئاوه دانگردنه وه له قوئاعی سه ره تایب دایه وشار وگوند وخه لکه کی پیویستی هه نوکه بیان به ئاوه دانگردنه وه ی شارسه تانی ودهرونی هه یه ویلانیکی گشت گیر ودریژخایه ن به سوود وه رگرتن له نه زمونی ولاتانی کاره ساتبار زامن ده بیته بۆ دروست مامه له کردن له گه ل ئاسه واره تاله کانی ئه و تاوانه کۆکوژی.

هتد. ت - ئیران به خواستی خوئی رۆژی ١٢ ته مموزی ١٩٨٨ له هه له بجه کشایه وه، به چه ند رۆژ پیش ئاشکرکردنی وه ستانی شه ر، له کاتی کشانه وه دا به خیرایی دهستی دایه ته قانده وه ی دام وده زگا کانی ده ولته و ئه و رۆژه ته نها فریای ته قانده وه ی ٧٢ بینایه ی ده ولته و نه خو شخانه وه فرمانگه خزمه تگوزاریه کان بوون. ی - کشاندنه وه که شی له گه ل سوویای عیراقدا جۆره ری که و تئیک ی پیوه دیار بوو به و پییه ی که به دوائی ئه وندا رۆژی ١٤ ته مموز ١٩٨٨ سوویای عیراق به بی ته قه چوو وه ناو هه له بجه وه... سوویای عیراقیش دواتر ئه وی توانی به سه ر ئه و شاره ی هیئا وپه چپی به رنامه ی ته قانده وه ی هه له بجه یان پیاده کرد له سالی ١٩٩٠ دا وله کۆی (٦٢٠٠) خانووی ناو شاری هه له بجه واته جگه له دوو ئۆردووگای ئۆره ملییه عه نه ب وزمه قی بری (٣١٠٢) خانووی لی ته قانده وه که له ریژه ی ٥٥٪ هه موو خانووه کان زیاتره، خه لگه که شی ئه وی له دیوی عیراق ما بوویه یان گه رانه وه بۆ عیراق، به په رت ویلاوی دابه شی کرد بوون له نیوان زیندانی نوگره سه لمانی جیبی مه رگ له خوارووی ولات تا دره وره یی هه ولیر وشاره کانی تری کوردستان وئه وانه شی که له لایه ن رژیمه وه کۆمینتیان له سه ر نه بوو ری یان بۆ خو شکردن که له هه له بجه ی تازه که ناوی (هه له بجه ی صدامی) لیترابوو خانوو بکه نه وه... پیم وایه ئه و نموونانه به سن بۆ ئه وه ی بیسه لمیئن که هه له بجه له نیوه ندی ئه و دوو به ردا شه دا چی به سه ر هاتوه، عیراق وه ک رژیمیکی دپنده ی نامۆ به مرۆفایه تی ودنیای ئه م سه رده مه به بی چا و پۆشی وگو ی دانه هه لو یستی هه ر هیز ولایه ن وریکه وتتنامه یه کی نیو ده ولته ی سیاسه تی به کۆمه ل کوشتنی پیاده ئه ندام وئوستی حیزبی به عسی ده سه لاتداری خو شییانی به مه رگ گه یاند. له راستیدا هه له بجه بوو به قوربانی شه ر و سیاسه تی فراوانخوازی وداگریکاری عیراق وئیران و وه نه بی عیراقیش که می به خه لکی شاره کانی ئیران کردی، دهستی سوویای عیراق گه یشتیته هه ر شاریکی ئیران ئاوه دانی تیا نه هیشتوو وه له سه ر نه خسه سپریوه تییه وه... سوویای هه ردوولا درییغان نه کردوه له کاول کردن و ویرانکاری وئه نجامدانی تاوانی گه وره وسامناک، له راستیدا ده ولته ی ئیران به شیک بووه له شه ر وپیی به شداری خوئی به پریره له کاره ساتی هه له بجه وجیبی خو یه تی پۆرش بۆ خه لکی هه له بجه وکس وکاری قوربانیان وچه ماوهری کوردستان به فرمی بینتیته وه وگه ر به ویت ته و تائیت به شداری میژوویی وکاریگه ر بکات له ئاوه دانگردنه وه ی هه له بجه دا، به لام رژیمی عیراقی دیکتاتور وه لگه رسیته ری شه ری دریژخایه ن، که به پررسی تاوانی کۆکوژی به به رنامه ی گه لی کورده

نه ده بوو. ه - سه دان مندالی هه له بجه یی که به برینسداری گه شتجوونه خه سته خانه کانی ئیران به بی ئه وه ی ناو یان وینه یان له ئه لیبومی شه هیداندا هه بیته دیار نه مان وه له کاته وه که س وکاریان به دوائیاند هه گه رین وئه دوائیه یان گه یانده چه ند وه زیری ئه و کاته ی ئیران به لام بی سوود بوو... که چی له و کاته وه به تاک تاک لییان دره یان ده بیته وده گه نه وه ده ست که س وکاریان و واده رده که ویت که درابنه مالان وژوریان کاریان پی بکریته ناویان گۆردراوه به شاهیدی هه ندیک له و مندالنه ی له دوائیه دا دره یان بوون که ده لاین له جیبه کی ئیران به کۆمه ل وریکه وه له و مندالنه هه یه وزانیاری زیاتر له و باره یه وه ده ست کۆمه له ی دا کۆکی له مافه کانی بنه ماله ی شه هیدانی کیمیا بارانی هه له بجه که وتوو ه. ٦- سوویای ئیران دوائی گرگرتنی هه له بجه ناحیه کانی، سه یوان - خورمال - بیاره - وده ست به سه راگرتنی چه ک وکله وپه لی سه ریازی ودام وده زگا سه ریازییه کان راسته وخو دهستی دایه له بن هیئانی شارستانیه ت له ناو شار ودهوربه رییدا وهه موو فرمانگه وکله وپه ل وئامیزه خزمه تگوزارییه کانی ده ست به سه راگرت وگواستیه وه بۆ ئیران وله وانه ریژه یه کی زۆری له کله وپه ل ومولکی ها ولاتیانی به رکه وت وله خواره وه هه ندیکان ده خه ینه پوو: ا - کارگه ی چاککردنی توتن به هه موو ئامیز وچه ند عه مبار توتنیشوه. ب - که ل وپه ل و ئامیز وئۆتۆمبیلی ١١ فرمانگه ی خزمه تگوزاری مه دنی وه که نه خو شخانه کان، به ریسه وگواستنه وه، کاره با، ناگرگوزراندنه وه... هتد. ج - ویتستگه ی سه ره کی کاره باه ی قه زای هه له بجه، ٥٥ محاوله ی کاره با (که بۆ سیسته می کاره باه ی ئیران به کار نایه ت) زیاتر له ٥٠ کم سیمی کاره با، هه موو ستوونه کانی کاره با وته له فۆنی دره وه ی شار که به ئاسانی بۆ یان دره هاتوو ه. د - هه موو ئامیز وئۆتۆمبیلیه کانی فرمانگه ی کشتوکال وشاره وانی که هه ندی شۆفل و تراکتوری مه دهنیش هه ر به ناوی ئه و فرمانگانه وه بران و نه دۆزرانه وه. ه - گه نم وجۆی ئه و سه له ی سنووره که هه مووی دروینه کراو گواسترا به وه بۆ ئیران وه ندیک له و جوتیارانه ی که به لگه نامه یان هه بوو به مه زنده گه نم وجۆیان بۆ گه راندنه وه. و - کتییخانه ی گشتی هه له بجه ی شه هید که بری (١٧،٦٠٠) په رتووی تیدا بووه. ز - که ل وپه لی ٢٥ وتابخانه به میز وته خه ره ش وده فته ر وقه له می قوتابیانیشوه. ح - که ل وپه ل وئامیزی کاره با و فهرش وراخه ری ٢١ مرگه وت...

وبه هه زارانیان لی گواسترا نه وه بۆ شاره دووره کانی وه ک قه زای (به رده سیر) له پاریزگای کرمانی به رامبه ر دوورگه ی عه ره بی، لیته دا جیبی خو یه تی به ریژه وه ئامازه بۆ هه لمه تی کۆمه کی به رفراوانی خه لکی شاره کانی ئیران بکه ین له خو راک وپۆشاک وده رمان بۆ ئاواره کانی هه له بجه. وه له ریگه ی سیخوره تاییه ته کانه وه هه موو ئه وانه ی سه ر به رژیمی عیراق بوو گیران وئه وانه ی چالاکیان دژ به ئیران نه نجامدبوو کو ژران وتائیستاش زۆر لاری هه له بجه به دیلی لای ئیران ماوه ته وه وتیکه ل به دیله کانی شه ری ئیران - عیراق کراون، وه گه لیک له سیخو ی ودارو دهسته کانی رژیمی عیراق به ئازادی مانه وه هه رچه ند تانانیشیان دژ به گه لی کورد وه یژه به ره له ستکاره کان نه نجام دابوو، به لام ئیران دهستی بۆ ئه وانه یان نه ده برد ووه لیته دا باشه فه توا گرنگه که ی ئیمام خومه ینی له یاد نه که ین که خه لکی هه له بجه ی به میوانی خوئی له قه له مدا وئه وه بووه مایه ی ره وینه وه ی زۆر توندوتیژی به رامبه ر به و خه لکه په نابه رانه. له لایه کی تریشه وه ئیران بۆ زیاتر ریسه و کردنی عیراق جۆره گرنگیه کی به برینداری کیمیا یی سه ره رژیمی وپۆده ره وه ناردن هه ندیکی دا وئه وتری هه روا به بی چاره سه ر وگرنگی پیدان مایه وه وژۆر له و برینارانه ی که له سه ره تاوه توانای چاره سه ریان هه بوو چار نه کران و دواتر ئاسه واری برینه کانیان لی بوویه حاله تیکی به رده وام ویی چاره سه ر. ٤- ریخراوی فریاگوزاری ئاواره کانی جیهان ئاماده بوو سه ره رشته ی ئاواره کانی هه له بجه بکات له ئیراندا وپۆ ئه و مه به سه ته ش هه موو خه رجیه کی گرتبوه ئه ستوی خوئی وپه نه قدی ده دایه ده ولته ی ئیران وناو به ناویش دره مان وپۆشاک وخو راکي بکۆمه ک بۆ خه لکی هه له بجه ده نارند، به لام ه یچ له وانه نه ده گه شته ده ست خه لکی هه له بجه وئه و ئاوارانه شیان له ١٢ ئۆردوگای سنووری شاره کانی (پاوه - ره وانسه ر - جوانرۆ - هه رسین - که نگاوه ر - سه نفور - کامیزان - مه ریوان - سه قز) له سنووری هه ردوو پاریزگای کوردستان وکرمانشاند دابه ش کردبوو که ئه و شارانه زۆر دوور بوون له یه کتر وئاواره کان له ناو خیوه ت یان خانووی زۆر نا ته ندروستی و سارد وسر له ئیرانی سارد وسه رمادا ده ئیران زۆرینه یان بۆ هه ر خیزانه یه ک ژووری چچوک که له زۆریه ی ئۆردوگاگاندا ته والیت دروست کردن وکاره با راکیشان له سه ر ئاواره کان بوو، به بی ئه وه ی بوار بۆ کارکردن بره خستین یان ه یچ موچه یه کی که م تا زۆر جگه له بری لایه نی که می ژیان، بژیوی وشکه یان به که م وکورتی ده دا وپه وه ش ئه و خه لکه یان ناچار کرد که زۆریه ی زۆری که ل وپه له کانیان بفروشن له پینا و ژیاندا، وه هه موو ئه و ئۆردوگایانه له زۆر چاودیری سه رباز وپۆلیس دا بوون وچوونه ناو شاره کان به بی پسه و له ی کاتی ئه وان

بۆ زرگارکردنی هه له بجه ده کرد وتیکرایی راپۆرت وپه لاغه کانی ده ولته ی ئیترانیش دووپاتی زرگارکردنی هه له بجه یان ده کرده وه وده یان گوت (جه ماوه ری هه له بجه رژیمی به عسی کافر... هتد)، به لام سه رجه م رووداو ره فته ره کانی سوویای ئیران له ناوچه که دا راستیه یه کن که سیفه تی داگری که ر ده دنه سوویای ئیران وه ک به شیک له شه ری عیراق - ئیران هیترشی هه له بجه جیبه ی کراره وته نانه ت دوائی نه نجامدانی ئه و به رنامه یه ئیران له به لاین وریکه وتنه کانی له گه ل حیزبه کانددا پاشگه ز بووه وه وپه خیرایی به بریویانوی جۆراو جۆره وه هیزه به ره له ست کاره کانی له سنووری هه له بجه دوورخسته وه، له کاتیکدا وا ریکه وتبوون که سوویای ئیران له ناوچه که دوائی زرگارکردنی بۆ ژیر ده سه لاتی ئه وان به جی به یلیت، وه سه له مینه ریش بۆ ئه و بۆچوونه کۆمه لیک راستی میژووین که له خواره وه به کوردتی هه ندیکان لی باس ده که ین: ١- له هه موو هه لمه ته کانی توپ بارانه مه دهنیه کانی نیوان عیراق - ئیراندا هه له بجه بییه ش نه کراوه، له سه له کانی شه ردا به توپبارانی شاری هه له بجه ودهوربه ری له لایه ن سوویای ئیرانه وه سه دان هاوولاتی گیانیان له ده ست داوه وله وه ش زیاتر که م ئه ندام بوون که زۆرینه یان پیر وژن و مندالی بی ده سه لات بوون. ٢- ئیران توانای سه ریازی عیراق وه لو یستیانی به رامبه ر خه لکی هه له بجه چاک ده زانی وژۆر بی شک بوون له وه ی که ئه و رژیمه له هه ر هه لیکدا تۆله له خه لکی هه له بجه ده ستینیتته وه، به لام له کاتی هیترشه کانیان وداگریکردنییدا ئیرانه کان ه یچ حسابیان بۆ ئه و لایه نه نه کردبوو که پیمان ده کرا ریگری دره یان بوونی خه لکی نه بن وپوار هه بوو نه یه لئ ئه و کاره ساته به قه باره یه رویدات... هه رچه ند هه وان سه ره تا حیزبه کانی شیان خستبووه ئه و بپویه ی که ئه توان حکومه تی کاتی له هه له بجه دا دروست بکه ن وپاشانیش ه یچ حسابیان بۆ راو بۆچوون وه یزی ئه وحیزبان ه نه کرد له ناوچه که دا. ٣- نیوه رۆی ١٥/٣/١٩٨٨ هه له بجه به ته وای که وته ده ست هیژه کانی ئیران ونیوه رۆی ١٦/٣/١٩٨٨ به دواوه عیراق به هه موو جۆره چه کئکی کیمیا یی وکۆکوژی به فرۆکه بۆردومانی هه له بجه ودهوربه ری کرد خه لکی داو هه ندی ده زگای دژی کیمیا یی هیئایه ناو خاکی عیراق و دیاریبوو ئیران به خیرایی هه سستی به نرخی سیاسی ئه و کاره ساته کرد وه ولی قۆستنه وه ی له به رژه وه ندی خوئی دا و سنووری کرده وه و بریندار وه له هاتوو ه کانی گواسته وه بۆ ناو ئیران، به لام سه ره تا وه ک دیل مامه له له گه ل ئه و خه لکه دا ده کرا ویلاو کرانه وه به ناو شاره کانی ئیراندا، له ناو قوتابخانه وئۆردوگاگاندا له ژیر چاودیری سوویادا مانه وه

شاری هه له بجه له میژووی نوئی عیراقدا وپه تاییه تی له سه لاتی په نجا کانی سه ده ی پیشوو به دواوه مه له بندی نیشتمانی په ره وه ری وتیکۆشان بووه له پینا و کیشه ی ره وای گه لی کورد و مافی چه وساو ه کانی کوردستاندا، ئه و شاره له به هاری (١٩٧٤) یش دا فرۆکه ی عیراقی بۆردومانی کرده وده یان هاوالاتی شه هید کرده وه، وه له سه ره رجه م بۆ نه و رووداوه سیاسییه کانی کوردستانا خه لکی ئه و شاره به خۆپیشاندان وپا په رین چالاکی شو رشیگه رانه یان نه نجام داوه ودواترینیان راپه رینه شکمه نده که ی به هاری سالی ١٩٨٧ بووه که پریشکی هه موو کوردستانی گرتوه... رژیم ده میک سال بوو ده سستی له وه شو ردبوو که بتوانیت رقی پرۆزی خه لکی هه له بجه دامرکیتیت وده سه تمۆی خواستی چه پله ی خوئی بکات، ناچار به دوائی ئه ودا ده گه را چۆن تۆله یان لی بکاته وه، له دواجاردا جه نگی عیراق - ئیران وه یترشی ئیرانیه کانی بۆ سه ر هه له بجه کرده هه ل وچه ندی توانی گورزی ژه راوی خوئی وه شانند، له ٧٥ هه زار که سی دانیشتووی ئه و قه زایه زیاتر له ٥ هه زار که سی شه هید کرد و دوو ئه وه نده شی بریندار کرد به چه کی کیمیا یی وجۆره ها چه کی کۆکوژی پیشکه وتووی قه ده غه کراوی نیوده وله تی، به و جۆره عیراق بووه یه که م رژیم له جیهاندا که چه کی کیمیا یی دژی گه لی خوئی به کار هیئابیت. کاتی هه له بجه شه هید کرا شه ری عیراق - ئیران له هه شته مین سالی ته نه نیدا گه یشتبووه دوا پله ی کاو لکاری وچه نگی مه دهنی وپه کاره یئانی هه موو جۆره چه کئکی کۆکوژی حه رام کراو له نیوه ندی نیو ده وله تیدا، وه ئیران دوائی ئه وه ی بریاری داگریکردنی هه له بجه ی دابوو داوای له حیزب وه یژه کوردستانی وئیسلا مییه به ره له ست کاره کانی عیراق که په یوه ندییان له گه ل ئیران به هیز بوو کردبوو به شداری بکه ن، ئه و هیز و حیزبان ه ش دوائی زنجیره کۆبوونه وه یه که له شو باتی ١٩٨٨ دا بریاری خو سازدانیان بۆ ئه و هیترشه داو به وه ش ئه و حیزب وه یژانه که وته نیوه ندی بریاریکه وه که نه نجامه که ی به نه نجامدانی تاوانی میژوویی دره ره ق به ناوچه ی هه له بجه ودواتریش هه موو کوردستان شکایه وه، له راستیدا هه له ی ئه و حیزبان ه له سه ره تای شه ری عیراق - ئیرانه وه ده سستی پی کرد که پیمان وابوو له نه نجامی ئه و شه په دا ئیران کوردستان یان هه موو عیراق زرگار ده کات وپاشان ئه وان ده بنه ده سه لات داری ولات وپه و جۆره ئه و هیژه به ره له ستکارانه بوونه به شیک له شه رو زۆرینه ی چالاکیه کانیان که وته خزمه تی سوویای ئیرانه وه وپه وه ش زه مینه ی له باریان بۆ رژیمی عیراق ره خساند تا زیاتر وئازادانه تر وه ک دارده سستی بیگانه مامه له له گه ل هیژه به ره له ستکاره کاند بکات. هه رچه ند ه حیزبه به ره له ستکاره به شداریبووه کانی هیترش بۆ سه ر هه له بجه له راگه یاندانیاندا بانگه وازیان

به رده و بيست و چوار ساله يادي كيميا باراني هه له بجه

نيپراهم هه ورا هان

دوسييه ي كيميا باران و خستنه رووي به لگه نامه و ديكومينتي زياتر له و مه راسيمه دا و هول بدرت سهرنجي زورينه ي ريخراوه په يوه ندره جيهانيه كان بو به شداري و ناماده بونيان له مه راسيم دا و به شيوازيكي نوي وه وه زاره تسي كاروباري شه هيدان و ناواره و نه نفالكراره كاني كوردستان راسته وخو نه ركي به رنامه ريژري و نه نجامداني مه راسيم به شيويه يكي توكمه و به رفاوان له نه ستو بگريت و كوزفراسسي تاييه ت

به بواره جيا جيا كاني نه و دوسييه يه ريكبخت و هه ول بدرت سهرجه م نه و بابست و سيمينارانه ي له و مه راسيمه دا نه نجام دهرين به شيويه ي كتب و ناميكله چاپ و بلاويكريته وه .

له كوتاييدا نه وه ي ماوه ته بيليم ناكريت سالانه به چه ند ووتاريك و يهك دوو به ره ممي موزيك و هونري مه راسيم نه نجام بدرت و تاوانتيكي گه وري له م چه شننه وه بيه ر به ينيته وه . له م روانگه به شه وه نه توانم نه وه بليم نه نجامداني نه و

مه راسيمانه به و شكله ته قلدييه ي له سالاني رابردودا هوكاريك بوون كه نه مانتوانيوه دوسييه ي هه له بجه بكه ينه نه رشيفيكي ده وه له مند و خاوه ن ديكومينتيكي به رفاوان له راستتيدا نه م دوسييه يه خوي ده وه له مند .

به لام نه وه نيتمه بوين كه نه مانتوانيوه نه ركه كانمان له به راميه ر نه م دوسييه يه دا به دريژايي سالاني رابردو به جي به ينين و مامه له يه يكي دروستي له گه ل دا بكه ين.

پاش نه نجامداني تاواني هيرشي به عسيه عيراقيه كان به چه يكي كيمياوي بو سهر شاري هه له بجه وقه تلوعامكردي دانيشتوانه كه ي و خاپوركردن و ويوانكردي شاره كه له (١٩٨٨/٣/١٦) وهك وه بيه نيانه وه و بو ريژگرتن له گياني قورباناني نه م تاوانه وهك نه ريبيك سالانه له شاري هه له بجه و زوريه ي شاره كاني كوردستان و ژماره يهك له و ولاتاني دنيا مه راسيم بو نه م ياده به ريژه ده چيت .

نه مسال واته سالي (٢٠١٢) و بيست و سي سال به سهر نه نجامداني نه م تاوانه دا تييه ريژه و له م سالدا بيست و چوارمه مه راسيم بو نه م ياده وه رييه به ريژه ده چيت . له نيستاشدا هه له بجه يه كان به تاييه ت له شاره كه ياندا خويان بو نه نجامداني مه راسيم ياده وه رييه ان خويان ناماده ده كه ن .

نه وه ي مه به ستي منه له چوارچيوه ي نه م نوسينه ماندا بيخه مه پو له م چه ند پرسياره وه ده مه ويت ده ست پييكه م نايا به دريژايي نه م بيست و سي ساله مه راسيمه كان و نه نجامدانيان چ جياوازييه كيان هه بووه ؟ يان بابليين توانراوه هه ول بدرت شكله ته قلديدي و كلاسيكيه كه ي مه راسيم بو شيوازيكي ديكه بگوزرنيته وه ؟ نايا توانراوه مه راسيميك بكريته هوكاريك بو ده وه له نكردني دوسييه ي نه م

شاره ؟ ياخود تاچه ند توانراوه له ريي نه م مه راسيمانه وه به لگه نامه و ديكومينتي زياتر له سهر دوسييه ي ناو براو كويكريته وه و به رفاوان تريكريت نه م پرسيارانه و ده يان پرسياراي ديكه ي تر كه پيويسته وه لام بدرينه وه بو نه وه ي بتوانين سوود له سالاني رابردوومان وه ريگرين و له سالي داهاتودا كه هاوكاته بو يادي بيست و پينچ ساله به شيوازيكي نوي و نه كاديمنانه نه م تاوانه وه بيه ر خومان و دنياي به ينينه وه .

نه گه ر به ووردي له ته واوي مه راسيمه كاني نه و بيست و سي ساله ي رابردو برونين ده گينه نه و راستييه ي سهرجه ميان دوباره بو نه وه بووه ته نها چه ند گوزرانكاريه يكي شكلي له به نده كاني مه راسيمه كاندا هاتووه .

سالانه چه ند كاتزميريك بو نه م مه راسيمه ته رخان ده كريت كه تاييدا چه ند ووتار و به ره ممي موزيكي نمايش ده كريت، نه كهر به هه له دا نه چوويم ته واوي نه وسالانه نه م چه ند كاتزميره به شيويه ي فره رمي به مه راسيمه كه وه ناسراوه راسته سالانه له كاته كاني دواتر دا چه ن به ره ممي هونري نيشان ده دريت به لام نه مانه زياتر چه شني له په راويزي مه راسيمه كه دان . به ره حال بوله مه وبه دوا نيتر كاتي نه وه هاتووه له م خولگه ته قلدييه

دادگاي تاواني نيو دهوله تي (ياساي روما)

كوردستان مه مده سعيدي

تاييه ته ندي مه ريمايه تيي له كاتي گفتوگوي ياساي رومادا زوريك له ولاتاني نه ندام هه ولي به نيوده وه له تي كردني برياره كان دادگايان دا به به هوي پابه ند نه بوني ولاته يه كرتووه كاني نه ميريكاوه به برياره كاني دادگاو هه مو هه ولگان بي نه نجامانه وه . بويه دواتر گه يشتنه نه و نه نجامه ي دادگا ده سه لاته كاني به پيي نه م كه شه دياري كراوه به كار به يني

*نه گه ر تاوانكار نه ندامي يه كي له ولاتاني نه ندام بوو(يا نه گه ر نه و ولاته ره زامه ندي نيشاندا له سهر سزا داني

*نه گه ر تاواني رووداو له سهر خاكي يه كي له ولاتاني نه ندام رويدا بوو (يا نه گه ر ولاتي تاوان له سهر روداو ريگه ي دا كه له تاوانه كه بگوزرنيته وه) *نه گه ر كه يسه كه له لايه ن مه جلسي ناسايشه وه ره وانه ي كرا تاييه ت مه ندي كاتي نه م دادگايه ده توانيت به دودا چون بو نه و كه يسانه بكات كه له دووي ٢٠٠٢ هوه رووياندوده بو نه و ولاتانه ي كه نه ندامي دادگان، به لام سهر باره ت به و ولاتانه ي كه هيشتا نه بونه ته نه ندام له كاتي به نه ندام بوونه وه به دودا چون بو تاوانه كانيان ده كريت.

كه له ياساي رومادا به رووني ريگري لي لي كراوه . كه خوي له هه لكو تانه سهر ي به شيويه يكي به ر بلاو يا به نامه ريژ كراو بو سهر هه كومه ليكي سفيل و كاري كوشتني به مه به ست و له ناو بردن و ده ست دريژي كرنه سهر و به كويله كردني ره گه زي و دوور خستنه وه و گواستننه وه ي زوره ملي و تاواني جياوازي ره گه زي يا هه ر جور يكي تري تاوان كه بو له ناو بردني به كومه ل نه نجام بدرت هه روه ها تاوانه كاني دژه موقايه تي به بي گويدان به نه وه ي له كاتي ناشتي يان جه نكدا رووي داوه وهك يهك روويه رووي سزا ده بنه وه

تاواني جهنگ

مه به ست ليي پيشيل كردني بريانامه كاني جنفي ١٩٤٩ له به ر نه وه ي له ماوه ي رابردودا زور تيرين تاوان له ناو سنوري ده وه تاندا رويداوه بويه به ناشكرا نه وه روون كرايه و كه هه ر كاريك پيشيكاري بنده كاني جنيف بكات له دهره وه يا ناوه وه ي ولات هه مان سزاي روويه روو ده كريت وه

تاواني ده ست دريژي كرنه سهر

هيشتا بنه ماو به نده كاني تاييه ت به م كه يسه روون نه كراوه ته وه

برياري ده ستگر كردني ده ركردوه و دوو كه سي شي له لاي خوي هيشتو ته وه كه چاوه رواني دادگايي كردن ده كن

بارگاي سهره كي نه م ريخراوه له هول نديبه به لام ده ستي به هه ر كوييه ك ده گات كه بيه وي به لام ده بي جياوازي له گه ل دادگاي عه دلي نيوده وه له تييدا بكرت كه هه ولي چاره سه ركردي ناريشه ي نيوان ولاتان نه دات و باليكي سهر به نه ته وه يه كرتووه كانه كه دوور يخرابي ته واو جياوازي

داواكاري گشتي نه م ريخراوه به ريژ (لويس مورتينو ثوكامبو) يه تاييه ت مه نديه كاني نه م دادگايه تاييه ت مه ندي بابه تي نه و تاوانانه ي ده چه نه ژير تاييه ت مه نديه كاني دادگاي تاواني نيوده وه له تي نه مانه ن

تاواني كوكزي (الاباده الجماعية)

مه به ست ليي هه ر كاريكي تاييه ت له ياساي رومادا (وهك كوشتن هوكاري بوون به مايه ي نازاري زور) ده كريت به مه به ستي پاك تاوكردي گروپيكي نه ته وه يي يا نيكتي يا ثابتي . به خواستي له ناو بردني گشت يا به شيكيان

تاواني دژه موقايه تي

واتاي به دروستي هه مو نه و كارانه يه

ده كوژن . دادگاي تاوانه كاني نيوده وه له تي يه كه مين دادگايه كه كه له سهر ناستي نيوده وه له تي لايه نكري ليده كريت بو به داگا گه ياندي هه مو نه وانه ي تاواني دژه موقايه تيان نه نجام داوه

ژماره ي نه و ولاتانه ي كه واژوو ياساي دامه زاندي نه و ياسا يه يان كردوه تاكو سالي ٢٠٠٧ يه گه يشته ١٠٥ ولات هه روه ها ٤١ ولاتي تريش واژويان له سهر ي كرد به لام دواتر پشت راستي واژوه كه يان نه كرده وه . نه م دادگايه له لايه ن ولاتاني وهك چين و هيند و نه مريكا و روسياوه ره خنه كراوه له رووي دارايي و فه رمان به رانيه وه نه مانه له و ولاتانه ن كه ريگه له واژووكردي به نده كاني نه و دادگايه ده گرن

داگاي تاوانه كان يه كه يه كي سه ره خو يه له نه ته وه يه كرتووه كان . به لام ريكه وتن نامه يهك له نيوان نه و دوو ريخراوه دا هه يه چو نيته ي ريخستني كاره كانيان ريك ده خات له رووي ياسا يه وه

مه حكه م ي جينائي ورده كاري له چوار كه يسدا ده ست پيكردوه له وانه : نوگه ندي ا و كوژنگوي ديموركراتي و كو ماري نه فريقاي ناوه راست و دارفور هه روه ها ٩

سالي ٢٠٠٢ دامه زرا وهك يه كه مين دادگا كه له توانيدا بوو هه موو نه واني به تاواني كومه لكوژي و تاوانه كاني دژ به موقايه تي و تاواني جهنگ تاوانبار كرابوون دادگا بكات كاري نه م دادگاييه ته واو كاريه چون نه و به ته نها ناتواني هيج كه يسيك بجولي ني يا كاري له سهر بكات نه گه ر دادگاي نيشتماني ويسني له سهر نه بيت يا داواكاري نه بيت دژ به و كه يسانه . كه واته كاري نه م دادگاييه به راهي نيه و ده كه وپته دوا هه نكاوه كاني ته ماشا كردن له

کار و چالاکیه کانی ریکفرای چاودیری کوردوساید - چاک

له هه له بجه .. بهردهوامی به ژيان ددهین .

حکومهتی هه ریمی کوردستان
وهزارهتی کاروباری شههیدان و نه نفال کراوان
به چاودیری قایقامیهتی قهزای هه له بجه

بسیارو حواره میں

سالیادی
کیمیابارانی
هه له بجه ی
شه هید

24th Anniversary of Halabja Chemical Bombardment

سه ر نووسه ر

زایر زهنگه نه

٠٧٧٠١٩٩٥٩٠٦

Zangana_z@yahoo.co.uk

به ر یوه به رانی نووسین

هینن حه سیب

٠٧٧٠١٢٠٦٩١٢

hemin_h87@yahoo.com

دهسته ی نووسه ران

سۆران مامه حه مه (فه خری)

یئدریس حاجی سه عید

شوان موحسن

حهمه سه عید زهنگه

دیمن محهمه د نوری

حهمه قاسم

تایپ

نومید جاف

دلیر ره فیق

نه خشه سازی

نه نجام سه عید

خاوه نی نیجتیاز

عه لی محمود